

LANDAHL, MARTIN

En islandssaga : skådespel i tre akter

Ljus
1905

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

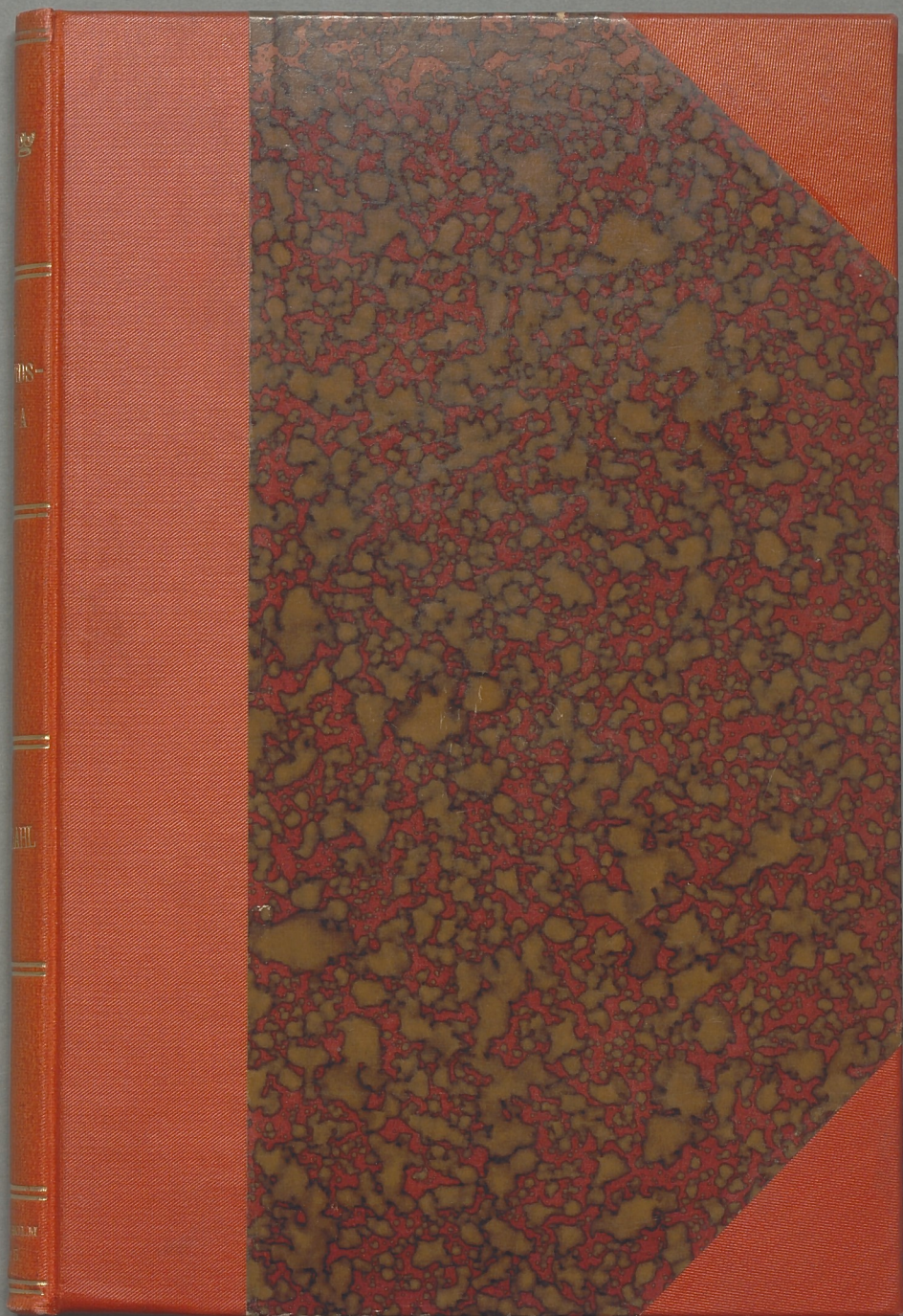
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

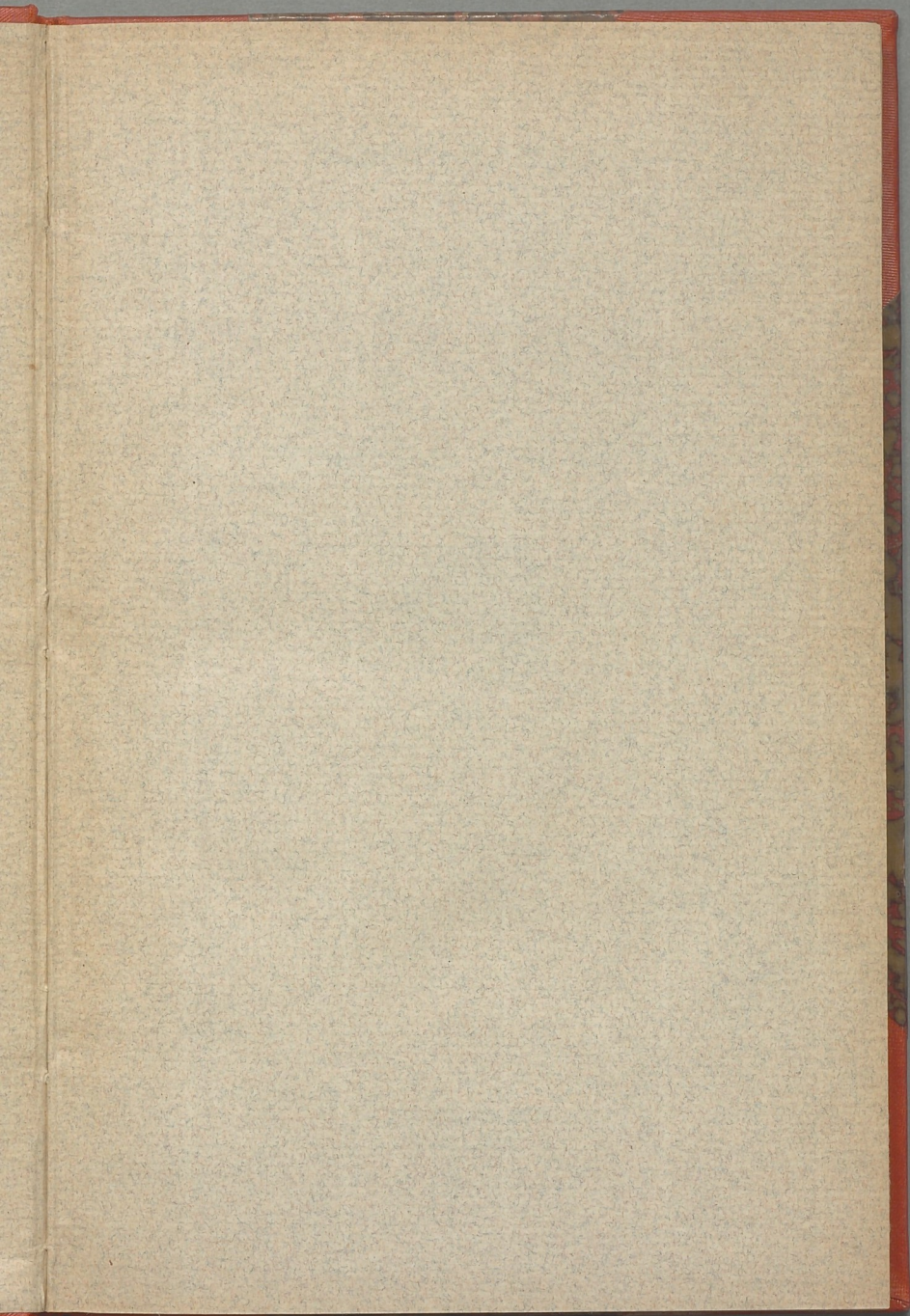
Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

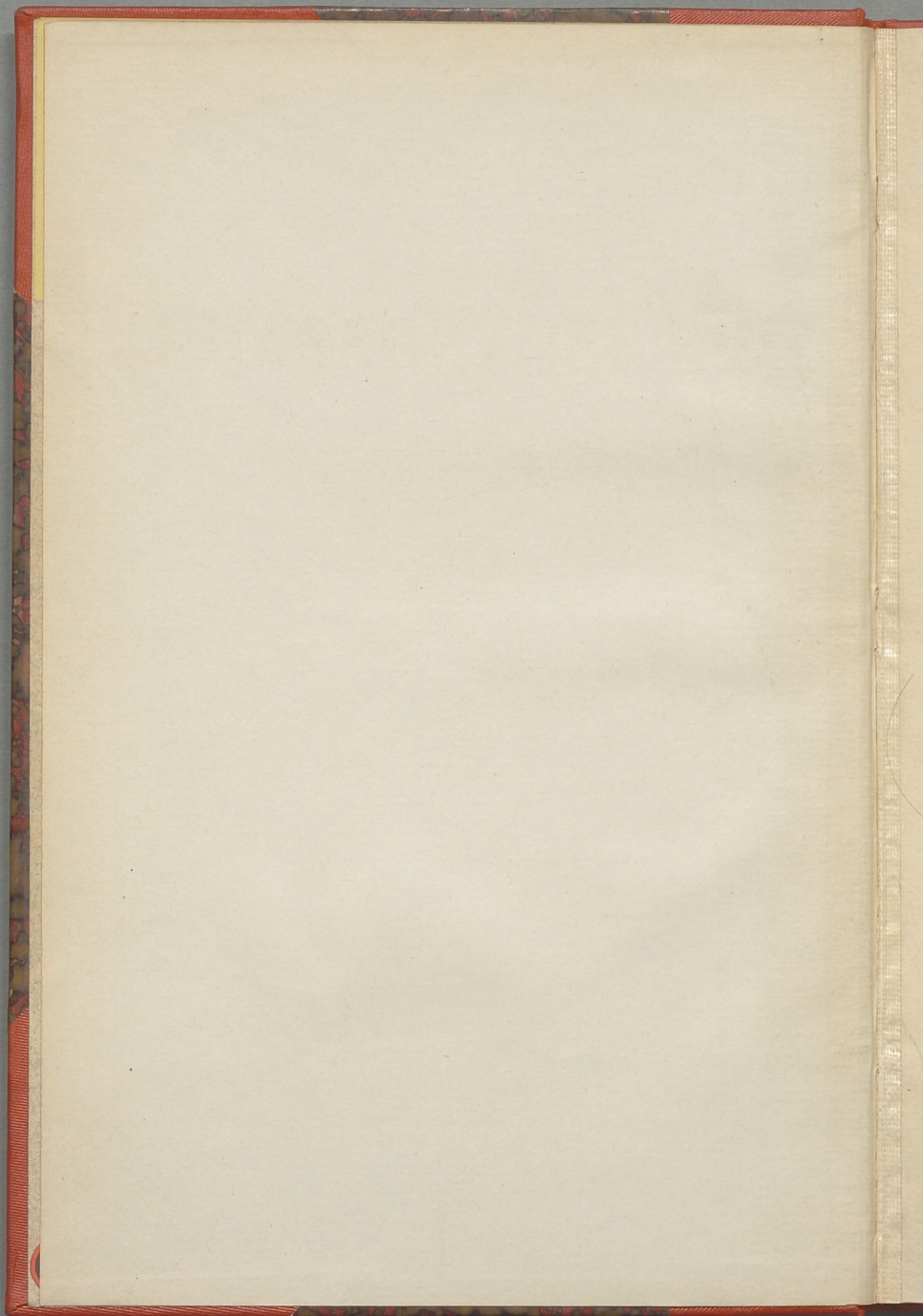

Kongl. Biblioteket.
STOCKHOLM.

Vitt.
Iv
Dram.

Vett. Sv.
Dram

MARTIN LANDAHL

EN ISLANDSSAGA

SKÅDESPEL I TRE AKTER

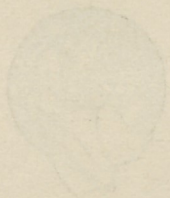

STOCKHOLM
A.-B. LJUS

MARTIN LAMMILL

EN BILANDSSAGA

SKRIFVEN I TRE DELAR

STOCKHOLM
1844

MARTIN LANDAHL

EN ISLANDSSAGA

SKÅDEPEL I TRE AKTER

STOCKHOLM 1905
AKTIEBOLAGET LJUS

STOCKHOLM

ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG
1905

PERSONER:

GUNNAR FRÅN LIDARÅNDE, isländsk viking.

RANNVIG, hans moder.

HALLGÄRD, hans hustru.

TORGÄRD, hennes dotter.

KOLSKÄGG, Gunnars broder.

NIAL, gode (domare) på Island.

BERGTORA, hans hustru.

SKARPHEDIN, }
HELGE, } deras söner.
GRIM, }

ASTRID, Helges hustru.

HÖSKULD, Hallgärds fader.

RUD, hans broder.

TRÅEN SIGFUSSON, isländsk viking.

TORHILD SKALDKVINNA, hans hustru.

VALGÅRD, hennes frände.

SIGMUND SKALD.

Kämpar och härmän.

Tärnor.

Tre tiggerskor.

Händelsen försiggår på Island under 11:te århundradet e. Kr.

INDEX

INDEX TO THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM 1630 TO 1800
BY
JAMES B. HARRIS
BOSTON
PUBLISHED BY
LITTLE, BROWN AND COMPANY
1892

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FÖRSTA AKTEN.

På Gunnars gård Lidarände. Den stora stugan är festligt smyckad och upplyses af facklor. Till höger och vänster stå rader af bänkar för kämparne. Å bänkarne finnas högsäten för de förnämsta gästerna. I fonden är "pallen" för kvinnorna. Midt på golvet är eldstaden, hvarifrån röken stiger upp; den går ut genom en öppning i taket, hvilken är försedd med ett rökfång.

Dörrar till höger och vänster nära fonden.

I SCEN.

Till höger i ett högsäte sitter GUNNAR, omgifven af sina KÄMPAR, däribland KOLSKÄGG. Midt emot honom till vänster sitter NIAL, äfvenledes i högsäte; hans söner, SKARPHEDIN, HELGE och GRIM, samt DE ÖFRIGA GÄSTERNA, däribland HÖSKULD och RUD, VALGÅRD, TRÄEN SIGFUSSON, SIGMUND SKALD m. fl. på bänkarna omkring. I fonden på kvinnopallen HALLGÅRD, BERGTORA, ASTRID, TORGÅRD samt TÄRNORNA.

RANNVIG och TORHILD SKÅLDKVINNA gå omkring och skänka i mjödet.

Det är natt; bröllopet, som firats mellan Gunnar och Hallgärd, lider mot sitt slut.

NIAL (*reser sig i högsätet; sträcker hornet mot Gunnar*).

Stöt till med hornen! — För din lycka, Gunnar,
som du på Islands egen jord har funnit,
jag tömmer hornet nu, förrän vi skiljas;
för dagens id och kvällens ro jag dricker
och allt ditt verk.

KÄMPARNE (*stöta med hornen och dricka*).

Ja, lefve Gunnar!

GUNNAR (*reser sig i högsätet*).

Jag

dricker för trofast vänskap mellan oss,
som skall bestå, så länge ännu solen
beskiner våra tegar; och så länge
det salta hafvet famnar ön, må dväljas
bepröfvad mannatrohet här på Island
och strypas hvarje svek.

KÄMPARNE.

Hell! Nial, Gunnar!

KOLSKÄGG (*slår med sitt svärd i bordet
och tömmer hornet*).

Jag tömt mitt horn för brud vid broders sida.
Ej såg man fagrare en kvinna sitta
med ringar smyckad uppå brudepallen.
— Må alltid, Gunnar, du med samma ögon
på henne se, må aldrig pannans himmel
af moln förmörkas, när du blickar på
det hvita lins gudinna.

KÄMPARNE.

Lefve Hallgärd!

GUNNAR (*dricker och sätter hornet
mot nageln*).

Så vill jag svara på de maningsorden,
sedan jag tömt mitt horn för älskad kvinna.

(*Till Hallgärd.*)

I denna boning skall du härska, Hallgärd.
Här skall i allt din vilja hafva ledning,
din stämma bjuda lag och alla lyssna.

— Här skall du fagna mina vänner äfven
och med din gästfrihet dem bringa glädje
och glädjas själf, att de för din skull ock
må önska vara mina goda vänner
och gästa mig och tömma fulla hornen.

— När jag är borta, skall du mäta tiden med längtans mått; och när jag återkommer från tingsfärd eller härnad, skall jag höra mitt namn på afstånd ropas; då skall famnen du sträcka mot mig, som när dukadt bord bjuds hungrig vandrare. — Och för hvar dag, som kommer, skall jag älska dig allt högre, men sista dagen, då vid lefnadsmålet vi trötte stå, då skall jag än i döden dig älska allra högst.

(Han drager Hallgärd till sig och omfamnar henne.)

RANNVIG.

Det gifve Frej och Odin,
att riktigt sant du talte, sonen min.

(Hon fyller Nials horn.)

NIAL *(till Rannvig).*

Det är med lyckan som med starka viner,
de rusa kanske, men i ljus framträder
så mycket, som den nyktre ej kan se.

RANNVIG.

Är lyckan kanske då ett vinrus, Nial?
När kvafva ångorna ha dunstat bort,
hvad återstår?

NIAL.

Så hastigt far ej lyckan;
blott hennes flöden ej för strida välla,
hon blifver snart en stilla, klarögd brunn,
hvarur kan hämtas intill sena åldern.

HALLGÄRD *(som dragit sig undan
Gunnars omfamning).*

Men, när du kommer, Gunnar, ifrån tinget
eller från bardaleken — när du nalkas

med ära hölj'd, kanske med sår och blekhet,
hvad vill du då ge henne, som därhemma
mätt solens dagfärd, stjärnors tysta nattvakt
i långsam väntan?

GUNNAR.

Henne vill jag ge
den allra bästa gåfvan, själens drömmar,
min tankes innersta, som ej har ord,
men anas blott.

HALLGÄRD.

Och drömmar skulle mätta
en håg, som hungerar efter själfva kampen,
efter att lefva? — Och hvad vill du jag
skall bruka dem till?

GUNNAR.

Du skall tyda dem,
du skall mig hviska deras rätta lösning,
och ingen tanke i mitt sinn' skall dväljas,
som ej är din.

HALLGÄRD.

Och hvilken lösning tror du,
jag kunde finna på så stora gåtor,
jag, som ej någonsin fick lära något
af det, som kallas stort? — Nej, högre, högre
min fordran ställer jag.

GUNNAR.

Säg, hvad du önskar.
Säg, hvad det är!

HALLGÄRD.

Den fordran, som jag ställer
på dig, är att få dela lifvet med dig,

att glädjas i den glädje, som du känner,
och sörja i den sorg, du kallar din.
Att stå bredvid dig och ta del i kampen,
sköldbärerska för dig, när spjuten hvina,
att se din höfdingmantels blåa veck
för vinden fladdra, när ditt svärd du svingar;
att vinna seger — om den oss beskäres —
men, om den flyr oss, ljuta samma död;
det! det är, hvad jag fordrar af dig, Gunnar,
af dig och lifvet.

GUNNAR (*i berusning*).

Härligare kvinna
har aldrig någon himmels sol sett födas
än dig, min brud.

NIAL (*till Rannvig*).

Nu märkte icke Gunnar,
att drycken var med galla spädd. — För djupt
han dricker kanske.

RANNVIG.

Bäst behöfver mannen
af sina vänner stöd, när rus och dimma
sig lägga om hans syn.

NIAL.

I sådan stund
han lyssnar ej till sina vänners röster.

RANNVIG (*sorgset*).

Så få vi vänta till en bättre dag.

BERGTORA (*till Torhild*).

En fröja kunde Gunnar ha fört hem,
som bättre hade det förstätt än Hallgård

att fylla stugan upp med hygglig trefnad
och värdig smak — men ingen visst, som bättre
än hon förmår att bryta tungans lans
med männen.

TORHILD.

Ja, hvad hjälper väl med styrka
och manlighet i kamp mot slika vapen?

BERGTORA.

Nej, det är ojämn strid.

TORHILD.

Man sagt, att Gunnar
sitt svärd kan svinga så, att trenne klingor
i luften skönjas — Föga sämre Hallgärd
mig syns, när hon sitt tal så ordsnäll öfvar,
att man sig tycker höra trenne tungor
på en gång tala.

TRÅEN SIGFUSSON (*närmar sig med sitt
horn*).

Brädda hornet, kvinna!
Och låt ditt tissel ej i männens tal
med missljud skära.

TORHILD (*fyller hornet*).

Ofta nog, mig synes,
ditt horn har fyllts till brädden dessa dagar
med mjödets safter.

TRÅEN SIGFUSSON.

Rör på handen mera
och tungan mindre! Den förgiftar drycken
och gör, att den får bitter smak på tungan.

(*Han närmar sig Torgärd, som står vid eldstadens galler
och betraktar bränderna.*)

Hvad är det väl för sällsamt, som du ser,
där uti röken från de röda bränder?

TORGÄRD.

Just ingenting!

TRÅEN SIGFUSSON.

Du står för nära elden!

TORGÄRD.

Åh, nej!

TRÅEN SIGFUSSON.

Din syn tar skada utaf röken!

TORGÄRD (*svarar ej*).

TRÅEN SIGFUSSON.

Dock såg jag blickar ej mer blå än dina,
när de i undran fara kring i salen.

TORGÄRD (*som förut*).

TRÅEN SIGFUSSON.

Tag detta hornet, Torgärd! — Drick af mjödet
och låt se'n mina läppar kyssa randen,
där dina skänkt sin blomdoft.

TORGÄRD.

Ej jag vet,
hvarför du räcker mig ditt horn, då tärnor
härinne dväljas, värda kämpens ynnest
och fagert tal af dig.

TRÅEN SIGFUSSON.

Jag räcker hornet
åt dig, just därför att du icke vet,
att du är vänast, att din kind är skärast
och dina läppar röda såsom purpur.

TORGÄRD (*sedan hon druckit och gifvit
hornet åter*).

Kan det väl vara någon fröjd för kämpen
att drifva gäck med mig, därför att ung
jag är och ej kan gifva svar?

TRÅEN SIGFUSSON.

Jag svär
vid dina vackra, ljusa lockar, Torgärd,
lusten att gäckas finns ej i mitt sinne,
men väl en annan, som du väckt till lif.

(*Han fortsätter samtalet med henne med lägre stämma.*)

GUNNAR (*från högsätet*).

Än tömmer jag mitt horn för Islands framtid,
för tankens ljusning här och odlings framsteg,
då friden härskar ibland alla slakter,
och gästabudens glam blott stör den tystnad,
som råer bland våra klippor — för de tegar,
som skäras upp ur svedjoland och ryden,
för fjälls och moars fruktbarhet, då årdern
sänkts mellan kumlen — att ett ökad välstånd
i bondens gård de rika skördar spride,
som må ge kraft och märg åt islandsfolket!
— Jag dricker här för freden.

(*Han tömmer hornet. Männen följa hans exempel under in-
stämmande rop.*)

NIAL.

När en hvar
plöjer sin åkerjord i räta fåror,
att de ej skära grannens eller snedda

af in på annans teg, då fordrar ingen,
att nya skiften till förfång för någon
må äga rum. Då blommar äfven freden
från dikesrenarne likt blå kornblomman,
som ger i sommartid all nejden färgprakt.
Jag tömmer ock mitt horn för gyllne freden.

(Bifall från kämparne.)

HALLGÄRD *(med höjd stämma).*

Så skola svärden då af eder dömas
— likt re'n uttjänta vänner — att få rosta
på sängdörrns spikar och de blanka sköldar
att mista glansen. — Bardalekens glädje,
som skärpte sinnet, satte stål i armen,
och dessa lekar, som er förr förnöjde,
de skola glömmas — liksom kanske äran,
det vackra namnet, skall dö ut en gång —
och närig brukare upplocka frukter
ur svarta myllan och i lador samla
på slika skatter.

SKARPHEDIN.

Den, som önskar strider,
plär ej hos oss ha långa väntanstider;
men det är oklokt bära fram slik åtrå,
där många höfdingar ha kommit samman.

HALLGÄRD.

Det sägs på ön här, att din enda prydnad,
den äger du i vapnens bruk, Skarphedin!
Hur vill du då stå framför andra fria,
om detta läggs åsido?

— SKARPHEDIN *(kufvande sin vrede).*

Hvasst förvisso
den bruden biter liksom Vingtor fordom

i Frejas skrud. Dock vill jag svara henne:
en större sällhet känner mannen, Hallgärd,
än när han svänger yxan högt till mandrån.
— Det är, när blodet från dess egg han torkar
och hänger upp den på dess gamla ställe,
sedan han skyddat egen härd.

NIAL.

Och hägnat
åt sig och åt de sina gyllne freden.

(Till Skarphedin.)

Dock säg, min son, hvad manar dig att tala
med slika ord? — Det hörde jag ej förr.
Visst är det sanning i hvart ord, du säger.

HALLGÄRD *(afsides till Astrid).*

Man kunde tro sig höra kvinnor tala.

ASTRID.

Du söker egga upp dem! — Det är farligt
att strö ut bränder i så eldfångdt ämne
som kämpars egenkärlek.

HALLGÄRD.

Vist hon talar
den unge Helges fröja, äfven om
ej orden hafva välljud för mitt öra.

KOLSKÄGG.

Kväd nu i salen, Sigmund Skald, om glädjen
och gilletts gamman här för män och kvinnor.

SIGMUND (*träder fram på golfvet, slår
sin harpa och kväder*):

Vind och våg ha burit
väldig vikings ära;
skalden skapt ett kväde,
skall hans färder prisa.

Nu är Nordanlandens
nye kämpe kommen.

Hviskande hvarandra,
hvar den djärfve färdats,
hatfulle i hugen
höfdingarne sutto.

Gaf åt korpar, gifmild,
Gunnar svärdens höstsådd.

Harald skänkte hafvens
hästar, Hakon gullet;
— Bergljot, jarlasystem,
bjöds åt bälde kämpen.

Adelstan i England
yfdes af hans vänskap.

Brud i bänk han förde
bad af fränder Hallgärd;
budet bars kring bygden,
bådande oss alla,

från de fjärran fjordar
färden hit vi ställde.

Här bland höfdingssläkter
hälsar skalden Gunnar

såsom Islands störste
son i bardaleken

Lyssnaden I länge,
lek på sträng är lyktad.

(Slår harpan. När han tystnat, höres larm och vapengny. Gunnars namn ropas af kämparne. Hornen tömmas och fyllas åter.)

GUNNAR *(reser sig och drager af sin arm en ring, som han ger Sigmund).*

Det var ej sed, att skalder bragte kväden
utan en gåfva. — Såsom lön för mödan
tag detta smycke!

SIGMUND *(tar smycket).*

Ej blott för dess värde,
men för dens skull, som glad i håg det skänkte,
blir gåfvan dyrbar.

NIAL.

Ej för mycket ros
har sången gifvit dina bragder, Gunnar!

SKARPHEIDIN.

Sant är det, Gunnar! Hvarhelst svärden svingas
och lansar brytas, kämpen tör väl nämna
dig som den främste uti vapenleken.

(Under det Sigmund frambragt sitt kväde, har Torhild Skaldkvinna stått och åsett, hur Tråen Sigfusson samtalat med Torgärd, hos hvilken han tagit plats. Hon går nu plötsligt fram till Tråen och kväder:)

Glömsk af gifna löften,
glor du, glupsk i ögat,
falske narr, på flickans
fagra anlete.

Märker ej, hur männen
medlidsamt dig se.

TRÅEN SIGFUSSON (*springer upp och ro-
par, pekande på Tor-
hild:*)

Till vittnen nämner jag mig bland er, vänner!
dig, Gunnar, dig, Skarphedin, och dig, Nial,
att denna kvinna öppet har mig smädat
och med sin tunga ondskefullt mig lastat.
Allt länge har jag burit hennes nidskhet,
men längre aktar jag ej tåla den.
Därtill jag nämner nu er tre som vittnen,
att jag från henne skiljs.

TORHILD.

Du skyller själf,
att jag fört detta tal, när vreden grep mig,
så att jag icke mer var mäktig tystnad,
då jag dig såg den unga kärligt smeka
i lysten trånad.

TRÅEN SIGFUSSON.

Och ej heller ämnar
jag dröja längre här vid gästabudet,
om icke kvinnan där med smädetungan,
hvarmed hon länge kraxat i mitt öra,
blir visad vägen ut.

NIAL.

I vrede, Tråen,
jagar du bort din maka ifrån gillet
utan att tänka på hvad ondt du vållar
först henne, sedan slakten, som du kränker,
och så dig själf.

HALLGÄRD (*stiger fram*).

Han I då icke hört?
Ären i män och fatten icke orden,
som här ha talats? — *Man* har önskat frihet
och nämnt sig vittnen på att hedern kränkts.
Hvad viljen I då?

GUNNAR.

Ingen kan förneka,
att enligt gammalt bruk och stadgad ordning
han har som vittnen nämnt oss. Så är lagen.
Skall hon nu göra, som han bjuder henne.
Till säng och säte styrker jag dem skilda,
och må hon gå!

SKARPHEDIN.

Min mening Gunnar sagt.

NIAL.

Ej heller jag har ämnat att bestrida
hans anspråks giltighet.

TRÅEN SIGFUSSON.

Tre vittnen styrkt det,
att hon med skymford öppet har mig lastat,
och alltså är jag fri.

TORHILD.

Det månne vändas
mot dig igen, så visst som jag har fränder.

HALLGÄRD (*pekande mot dörren*).

Ej flera stickord synas mig behöfvas.
Du känner vägen, den du har att gå.

TORHILD.

Det skedde ej uti en lycklig stund,
när likt en pestsjuk jag drefs bort från festen.

VALGÅRD (*som ställt sig bredvid Tor-
hild*).

Det svär ock jag, att denna skymf skall hämnas.
Och jag tar *gudarne* till mina vittnen,
att blod skall aftvä från oss detta nid.

(*Torhild och alla hennes fränder, som sligit upp under mycket
buller, gå.*)

II SCEN.

DE ÖFRIGA.

NIAL.

Jag anar intet godt utaf den striden,
du väckt med Valgårdssläkten, Tråen.

GUNNAR.

jag trodde mina ord så hastigt spillda
om freden.

Föga

BERGTORA.

Jag tror dock, att här finns en,
som ej ser illa däruppå.

HALLGÅRD.

Rätt gärna
jag medger det, om det är mig, du menar
att rättvisan jag alltid funnit god,
hvarhelst jag spårat den.

TRÅEN SIGFUSSON.

Ondt fick sin lön.
Med tungans skarpa gaddar har hon länge
mitt sinne stuckit, all min glädje skämt
och gjort mig rent förhatligt hela lifvet.
Nu är jag henne fri.

NIAL.

Men denna tunga,
så snar till onda ord och hvass som nålen,
när den förs upp och ned i grofva vadmaln,
skall jaga upp mot er, I fränder, örlig
och grymma fejder.

TRÅEN SIGFUSSON.

Själff skall jag bli man
att möta dem.

(Han går fram till Höskuld.)

Nu vill härnäst jag fråga
dig, Höskuld, inför alla här i salen,
om du vill gifva mig din unga fränka
Torgärd till maka, Hallgärds späda dotter,
och anförtro den vackra skatt, du äger,
åt mig?

HÖSKULD.

I sanning! du har icke visat
dig vara mannen att en kvinna sköta.
Din bön förvånar mig.

TRÅEN SIGFUSSON.

Dock skall jag vårda
din unga fränka som en dyr klenod
och sätta ut mitt lif till skydd åt henne.

HÖSKULD.

Hvem blir hans böneman?

(till Gunnar)

Kanske du, Gunnar — —

GUNNAR (*afbryter*).

Han är min frände, därför vill jag icke
mitt bönord gifva uti denna sak.
Vänd dig till Nial.

HÖSKULD (*till Nial*).

Nå, hvad svarar du
till det, jag spørjer? Hvad slags man är Tråen?
Går du i god för honom?

NIAL.

Gunnars frände
han är. Mig tycks, man tarfvar icke höra
om honom mer; af land och gods och gårdar
han äger mera visst än någon af oss
och många vänner.

HÖSKULD (*till Rud*).

Tycker du, min broder,
om detta gifte?

RUD.

Godt det synes mig.
Jag lägger tryggt mitt ord därtill.

HÖSKULD.

Så må det
då blifva, Tråen, som du vill. Jag gifver
dig Hallgårds dotter, såsom du begär,
och lägger än en handgäfva till köpet.

TRÅEN SIGFUSSON.

Jag tackar eder, fränder, för det svaret!
Om brudeköpet och om fästegåfvan
vi kunna sedan tala, om er synes.

(Han går fram till Torgård och fattar hennes hand.)

Hvad lägger du för ord till saken, Torgård?
Ej mot din önskan vill jag banden lägga
uppå din ungdom; fritt ditt svar du gifve,
om du vill följa mig.

TORGÅRD.

Rätt gärna, Tråen,
jag följer dig och lyder dig i allt,
som du kan fordra af mig.

HALLGÅRD.

Äfven jag
vill ge mitt ord härtill, fast oåtspord.
Hon är min dotter, glad jag lämnar henne
till Tråen Sigfusson. Jag tror väl knappast,
vi kunde valt det bättre nu på Island.
Som knoppen rörs om morgonen af längtan,
att solen skall gå fram och kyssa bladen
och sänka mildt sin varma glans däröfver,
så hennes unga sinn' på kärlek väntar.
Jag ber dig, Tråen, att du vårdar blomman,
så hon ej vissnar bort och bladen falla
till marken.

TRÅEN SIGFUSSON.

Ej en högre fröjd jag vet
från denna stund än den, som lockar fram
på hennes läppar löjets glada solsken
och uti hennes ögon kärleks skimmer.

(Männen rådgöra. Hallgård och Torgård återvända till pallen.)

HALLGÅRD *(till kvinnorna)*.

Lyckönsken oss! ty högt har släkten stigit
igenom detta nya brudeköp.

— Om man två stjärnors ljus till ett slår samman,
dess underbarare då lysar flamman,

en större omkrets skall hon då behärska
och skönjas klarare för allas blickar.
Så har oss skett i dag. —

(till Torgärd).

Kom då, min dotter,
må här invid min sida rum dig röjas.
Stig fram! här är din plats.

BERGTORA.

Min fränka sitter
enligt god ordning på den platsen, Hallgärd,
och ej skall Astrid, Helges hustru, taga
ett steg mot dörren för det barnets skull.

HALLGÄRD.

Hon må dock vika undan nu för henne,
som delar dagens ära.

BERGTORA.

Ej hon viker!
Förnedra vill du vid din egen härd
en gäst! — Jag ber dig, Hallgärd, drif det ej
till spetsen, ty min släkt är allt för god
att tåla kränkning genom dina nycker
och högfärdslater.

HALLGÄRD.

Har du icke hört?
Jag sade, att din fränka viker undan.

BERGTORA.

Mig synes, du vill skaffa större rum,
än som sig höfves, åt din storhet, Hallgärd,
och det kan hämnas sig.

HALLGÄRD.

Här skall jag råda!
Kom Torgärd! Tag din plats här vid min sida.

ASTRID (*i det hon stiger upp och lämnar plats åt Torgärd*).

Om mina egna fränder kunna se det,
nog skall jag stiga undan.

RANNVIG.

Dålig början
var den, du gjorde, Hallgärd, här i gården,
när Gunnars gäster ditt förakt du visar
så uppenbart.

HALLGÄRD.

Jag visar dem blott platsen.

RANNVIG.

Här var det sed, att mannen förde ordet
och platser visade, som själf han ville,
det bör du minnas.

HALLGÄRD.

Men när Gunnar tiger,
så är det jag, som talar.

BERGTORA.

Rådde här
din vilja, satte du väl i ditt högmod
oss fränder längst därefter invid dörren,
där stigmannen och stafkarl'n ha sin plats
och tiggerskorna.

HALLGÄRD.

Du är stor i orden!
Mig tycks, att ingen har du här i salen
att något förebrå, ej ens din make,
att han är skägglös, ty din hand ju bär
kartnagel på hvart finger.

BERGTORA.

Onda ord
du talt med osäll tunga. — Om ock ingen
af oss kan förebrå den andra något,
så svara oss, hvad hade du att lasta
din förste man, när som din fosterfader
du eggade att dräpa honom, oskyld,
när minst han anade?

HALLGÄRD.

Till egen ofärd
du talar nu.

BERGTORA.

Och Glum, din andre man!
Hvad hade han förskyllt? Det sägs, du valde
af kärlek honom. Sägg oss, hvad han vållat,
efter du lät din fostre dränka honom
i sjudhett vatten, framställt till försåt?
Du sände se'n hans baneman till Rud,
där väl du visste, straffet skulle vänta
för sådant illdåd. — Trodde du då kanske,
att skenet föll från dig, när dessa båda
på en gång dräptes?

HALLGÄRD (*springer fram och ropar
i vredesmod ut i salen*).

Föga det mig batar,
att Islands främste man till brud mig fäste,
den man, som alla gifva namnet tapprast,

om i hans hus ohämnadt man mig kränker
och han ej höjer handen till mitt skydd.

(Gunnar, Nial och alla kämparne rusa upp.)

GUNNAR.

Hvad är det, Hallgärd? Vid den bleka Hel,
säg, hvad har händt?

HALLGÄRD *(pekande på Bergtora).*

Ha dig de orden undgått,
som denna kvinna talt?

GUNNAR.

Jag känner icke,
hvad olycksdigra ord I båda växlat,
som retat upp er.

BERGTORA.

Längst vid dörren, Gunnar,
din fröja ville sätta Nials fränka;
djupt har hon kränkt oss.

GUNNAR *(strängt).*

Ej du anar, Hallgärd!
hur illa du mig gjort; långt hellre såg jag,
att till mig själf du talt med onda ord
än till en gäst.

HALLGÄRD *(svarar icke).*

NIAL.

Och bättre vore äfven,
om du, Bergtora, icke väckte ofred
i andras boningar med smädligt tal.
Man kan ej döma, hvem som här har felet,

ty kvinnors gnabb likt ormen snor och slingrar,
till dess att gadden sänkes rakt i hjärtat.

— Sen är nu natten, Gunnar, lång vår hemfärd,
bäst är till affärd rusta, innan dagen
har stigit upp och öfverraskar följet
och ser för noga på de drucknas skara.

— Haf tack för fågnaden och bröllopsglädjen.

GUNNAR.

Ej må vi skiljas uti vrede, Nial!

NIAL.

På kvinnors ordstrid låtsas män ej höra.

GUNNAR.

Vår vänskap står ej på så svaga fötter,
att den kan stötas ned af kvinnonycker
och tanklöst prat.

NIAL.

Emellan oss har aldrig
osämja rådt och skall ej heller spira.
Lef väl nu, Gunnar, tills vi träffas åter.

*(Nial och hans fränder samt kämparne i deras följe gå.
Gunnar ledsagar dem ut.)*

III SCEN.

DE ÖFRIGA.

RANNVIG (*går fram till Hallgärd*).

Om du får tid blott, huru mycket ondt
skall du ej hinna sprida här i bygden!
Det kanske lyckas dig, som ingen än
förmått: att bringa ovänskap emellan

två släkter, som ha bistått jämt hvarandra och aldrig önskat högre, än att friden måtte få råda mellan dem. — Jag tror det, när jag nu ser dig göra början med att skymfligt drifva ut på dörren dessa din makes bästa vänner.

HALLGÄRD (*som stått i tankar, vaknar plötsligt upp och ropar:*)

Trollen tage
hans bästa vänner! Ofärd drabbe dem!

RANNVIG (*lägger sin hand på hennes arm*).

Det var då så, du skänkte Gunnar kärlek?

HALLGÄRD.

Min kärlek har jag skänkt åt Gunnar ensam, men ej åt dem, han kallar sina vänner; icke åt dessa!

RANNVIG.

Det kan stå oss dyrt,
ja, det kan kosta Gunnar lif och lycka,
om du omskapar dem till fiender.

HALLGÄRD (*lidelsefullt*).

Den man, jag älskar, ensam vid min sida
och utan vänner, vill jag, han skall stå,
ty den är störst, som kan stå utan stöd,
skild från de andra.

(*Hon sjunker ned på en bänk och lutar tankfullt hufvudet i handen.*)

TORGÄRD (*går fram till henne*).

Hvarför är du sorgsen?
Ditt öga mörknat. — Var ej dagen lycklig
allt hittills, moder?

HALLGÄRD (*sakta*).

Lyckligare blir
den dag, då Gunnar träder in i salen
och bringar mig det bud, att Bergtora
ej äger man, ej äger söner mer
i lifvet kvar.

RANNVIG.

Ja, sent den lyckan komme!
Och drabbe då förbannelsen dig ensam,
ty ensamt du bär skulden då därtill.

IV SCEN.

DE FÖRRA. GUNNAR.

GUNNAR (*går fram till Hallgärd*).

Jag borde banna dig, men kan det icke.
Fast hårdt du pröfvat mig, kan jag ej vredgas,
det ligger endast sorg på hjärtats djup.

— Jag har berättat dig, att som en fader
jag vördar Nial. — Vid min sida stod han
i onda tider och gaf råd och hjälp,
han skulle gifvit lifvet, om jag kräft det.

— Jag bad dig minnas denna gamla vänskap
och för min skull betrakta den som helig
och vörda den. — Min strupe snöres samman,
det är, som om din hand omslutit den,
och ville tvinga ur mig denna vänskap.

Du griper mig rätt omildt där, min brud.

Jag kan ju ej befalla dig, min vilja,
den mjukas upp till böner i din närhet,
och jag dig ber att minnas, hvad jag sagt
om Nial.

HALLGÄRD (*slår armarne om hans hals*).

Hellre vill jag minnas då
din kärleks makt, som — fastän du är vredgad —
dig tvingar att förlåta och tillgifva,
hvad jag har brutit.

GUNNAR (*sätter sig bredvid henne*).

Låt oss tänka då
på denna kärlek, så att för dess skull
vi önska fred.

HALLGÄRD (*lägger smekande sin hand
på hans panna*).

Med dig ja, Gunnar!

GUNNAR.

Barn!
Jag tror din hvita hand är farlig för mig.

KOLSKÄGG (*som förstulet betraktat dem,
för sig*).

Ja, farligare visst än väpnad oväns.

GUNNAR (*ser sig omkring i salen*).

Hvad det blef tyst med ens i bröllopgården!
Har glädjen somnat, låt oss väcka den.

KOLSKÄGG.

Förtälj om gamla bragder då, min bror,
töm hornet och låt glädjens dag oss fira
med glada minnen.

GUNNAR.

Ja, så börja du!
Jag skall bekräfta, att du talar sant.
Helst något muntert!

KÄMPARNE.

Ja, ett äfventyr!

KOLSKÄGG (*dricker och börjar berätta*).

Minns du den dagen, bror, när drottning Gunhild af nidskhet mot din kärlek till ung Bergljot med bojer oss belagt och stängt oss inne, och vi i fångelset med lust och gamman drucko tillsammans med den väktarskara, hon gifvit oss?

GUNNAR.

Vid nattens inbrott sedan vi bröto bojorna och gingo ut, gladt skämtande.

KOLSKÄGG.

Och Gunhilds tappre män sofvo bort ruset uti samma bojer, som de nyss klädt oss i. — En af dem grät, när han uti den skruden råkat vakna och såg oss gå.

GUNNAR.

Och Gunhilds vrede sedan!

KOLSKÄGG.

Och Bergljots glädje, när till Hakons hall vi famlande i mörka natten kommo och allt förtalte.

HALLGÄRD.

Hvarför för du talet på kvinnor?

KOLSKÄGG.

Hvarför skulle man ej tala
om dem? De äro till för glädjen, Hallgärd.

HALLGÄRD (*till Gunnar*).

Du kanske längtar efter Bergljot, Gunnar,
jarl Hakons syster?

GUNNAR.

Ej min tanke rymmer
en längtan, där ej du är målet, Hallgärd.
Du vet det nog.

HALLGÄRD.

Nyss var jag ängslig dock,
nyss när hon satt bredvid mig här på pallen,
hon, Astrid, Helges fröja, som af männen
anses för fager, och när då jag visste,
att hvar gång, som du sände blicken öfver
till mig, du måste henne se. — "Nu söker
han kanske henne", kom det för mig då.
Mig vardt så tungt i hågen — hon är yngre
och kanske äfven vackrare än jag.
"Hvem vet" — jag tänkte — "kanske han re'n glömt
dig."

Ack, Gunnar! då flög all min sans sin kos,
det kom sig af min kärlek.

GUNNAR.

Hvit är snön,
men den kan färgas grå inunder molnen
och den kan glänsa som af blod när solen
i hafvet sjunker, det omätliga.
Så är med kärlek äfven. — Underlig
mig synes dock din fruktan. — Ej en gång
jag märkte henne, såg ej, att hon fanns,
det svär jag dig.

HALLGÄRD.

Det märkte jag likväl,
att hon alltjämt sin blick på dig höll fästad,
såg kärleksömt på dig.

GUNNAR.

Det saknar grund;
det måste du ha drömt.

HALLGÄRD.

Jag drömmer aldrig,
ej ens i sömnen. — Nu är jag dock glad,
att hon är gången.

GUNNAR.

Därför var det då,
du sökte strid med dem?

HALLGÄRD.

Du gissat rätt.
Jag önskade min dotter till min sida
och Astrid bakom oss, att ej ditt öga,
när mig det sökte, genast skulle träffa
så fager anblick.

GUNNAR.

Ack, hur underligt
kan ej en kvinna forma sina tankar!
Af intet spira de, och intet när dem,
och likväl växa de och anta' former
likt höga fjäll, än hotande och mörka,
än lockande ens sinn'.

HALLGÄRD.

Var du ej, Gunnar,
den främste här, den ädlaste och bäste?

Men om det funnits en, som varit jämlik
med dig och där på samma bänk han suttit,
säg, hade du ej fruktat, att min blick,
när dig den sökte, skulle fara vilse
och finna honom.

GUNNAR.

Men jag svär dig dyrt,
att ingen var som du. — Du ensam lyste,
fördunklande de andra med ditt ljus.
Den, du bestrålade, fick af din glans
och ställdes framför andra.

HALLGÄRD.

Gunnar! Ack!
När så du talar, tror jag dig.

GUNNAR.

Dessutom,
när högt man älskar, ser man icke dragen
allenast, sinnets skönhet gör än mer,
att man till älskadt väsen drages.

HALLGÄRD.

Mången
ser endast uppå det, som lyser fagrast.

GUNNAR.

Så var det dig, man tvangs att se uppå.

HALLGÄRD.

Tror du då ej, att jag blir gammal, Gunnar,
och mister fågringen? — Hvad kommer se'n?

GUNNAR.

Då är *du* kvar, du själf, som högt jag älskar.
Och om den fagra ytan blektes bort,
och kinden fårades och ögats glans
blef mindre, skulle jag ej märka det,
alls icke se det.

HALLGÄRD (*tankfullt*).

Nej! du har visst rätt.
Du skall ej se det, Gunnar, ty vi båda,
vi skola icke öfverlefva det.
Du skall ej se mig gammal -- därtill aktar
jag alltför högt den kärlek, du mig gett.

TRÅEN SIGFUSSON (*kommer fram till dem,
fövrande vid handen Tor-
gärd*).

Snart lider natten. Genom takets fönster
ser jag, att stjärnorna begynt att blekna,
och det är tid, vi rusta till vår hemfärd.
-- Lef väl då, fränder!

GUNNAR.

Lycklig blifve färden
för eder, fränder!

HALLGÄRD (*omfamnar Torgärd*).

Så farväl, min dotter!
Snart, hoppas jag, vi återse hvarandra
rätt lyckliga.

TORGÄRD.

Det hoppas jag, min moder.

TRÅEN SIGFUSSON.

Det är hos mig, vi träffas nästa gång
att tömma hornen, Gunnar. -- Lång är leden,

kom Torgärd! Gångar'n ren oss väntar
och skrapar marken med de smäckra hofvar.
Med mig du delar platsen på hans rygg,
mjukt skall min arm till länstol tjäna dig,
att du ej tröttnas.

(Till Hallgärd.)

Tack, min ädla fränka,
för henne, som du fostrat upp åt mig
så fager och så rik på alla dygder,
som männen skatta — ja, din egen afbild,
som du har gifvit mig.

HALLGÄRD.

Blif henne värdig,
det är den bästa tack, som du kan gifva.

TRÅEN SIGFUSSON *(till Gunnar).*

Du vet det, Gunnar, att närhelst du kallar,
om fjärran eller när, så är jag redo
att skynda till dig jämte släkt och vänner,
ett väpnadt följe, icke att förakta,
när äran vinkar eller afund sticker
en hornad panna upp.

GUNNAR.

Det länge dröje,
förrän jag kallar uti sådan sak
på dina vapen.

TRÅEN SIGFUSSON.

Ja, farväl då, Gunnar!
Äfven i freden kunna vänner tarfvas,
och jag är din, det vet du länge sedan.

(Tråen Sigfusson går med Torgärd. Hans släktingar och kämpar följa efter.)

V SCEN.

DE ÖFRIGA.

(Höskuld och Rud gå fram till Gunnar.)

HÖSKULD.

Äfven för oss är tiden inne, fränder,
att börja färden.

GUNNAR.

Töm då först ett horn
af starka mjödet; det förkortar resan
och lättar sinnet.

HÖSKULD *(tar ett horn, som Ramvig
bjuder honom).*

Tack vi bära dig
för dessa dagar.

GUNNAR.

Eder skylles tacken
för all min lycka.

HÖSKULD.

Nu till sist jag önskar,
att du må få ett lättskött värf härnere
i söderbygden. Du och Nial gode
härnska här ensamt, edra bägge slakter
ha alltid stått och räckt hvarandra handen
utöfver gränserna.

RUD.

Där gränser finnas!
Men jag har hört, I hafven mark gemensam.

GUNNAR.

Sant är det, som du säger, jag och Nial
behöfva inga råstenar, som ligga
likt skrytsamt tecken på hvad hvar en äger,
och som en erinran för bäste vännen
att icke stiga längre.

RUD.

Har du tänkt
på att du fört en kvinna hit till nejden,
som gjort sig känd för ett härsklystet sinne?
Har du betänkt, hvad det kan ha för följder?

GUNNAR.

Genom sin skönhet skall hon alltid härska.
Men ifrån Bergtorsval jag intet fruktar,
och härifrån skall intet komma dit
om icke godt, det svär jag.

HÖSKULD.

Nials hustru
är hård till sinnet, hon är van att styra
och tål ej gärna någon före sig.

HALLGÄRD (*föraktfull*).

Hon är dock gammal.

RUD.

Tandlös käring ofta
har gadd på tungan.

HÖSKULD.

Och de onda orden
ha lättare att flöda.

HALLGÄRD (*för sig*).

Det finns dammar
att hejda dem.

GUNNAR.

Jag ber er, gode fränder,
att I ej tviflen på hur högt jag sätter
Nial och allt hans hus. Han själf den bäste
af vänner är. Liksom ett gammalt träd
bär bästa frukten, äger han en sötma,
fri från all bitterhet, att bjuda på,
som högt jag sätter.

HÖSKULD.

Att du så ser saken,
det tryggar kanske freden. Hela Island
ser på er två; Nial är främste goden
och du vår kämpe, men när styrka följer
vishet i spåren, då är freden skyddad
och landet tryggt.

RUD.

Så lef då väl, min frände!

HÖSKULD (*till Hallgärd*).

Farväl min dotter! tänk nu ofta på
hvem du har vunnit. Värda ömt hans lycka;
den är din egen, den är ock hans fränders,
ja, hela landets.

(*Höskuld och Rud taga afsked*).

GUNNAR.

Eder följe tacken
för mycken lycka. Lefven väl, I fränder!

(*Höskuld och Rud samt deras kämpar gå.*)

VI SCEN.

I högsätet GUNNAR och HALLGÄRD. RANNVIG och TÄRNORNA äro sysselsatta vid borden. I fonden KOLSKÄGG och KÄMPARNE. Dryckeslaget pågår ännu. Elden kolnar så småningom bort på härden.

GUNNAR (*till Hallgård*).

Snart lider det mot morgon, älskade!
är du ej trött?

HALLGÄRD.

Jag känner ingen trötthet.

GUNNAR.

Du fryser!

HALLGÄRD.

Nej!

GUNNAR.

Det blåa i ditt öga
har nu försvunnit, natt har öfverhanden.
Men stundom skjuter där en kornblixtn fram
blott för att lämna kvar än mera mörker.
Hvad tänker du på?

HALLGÄRD.

Åh, jag tänker på
min dotter. — Såg du kanske henne, Gunnar?

GUNNAR.

Visst såg jag henne.

HALLGÄRD.

Var hon icke lycklig?

GUNNAR.

Hvad menar du?

HALLGÄRD.

Säg, var hon icke lycklig?
Ser du, hon är så ung ännu. Som böljan,
som morgonbrisen väckt till lif, när solen
går upp, så syntes hon mig.

GUNNAR.

På din panna
skönjer jag solens fulla glans.
(Han lägger handen på hennes hufvud.)

HALLGÄRD *(häftigt)*.

Nej, rör mig icke!
Ah, du förstår mig ej, — du kan ej fatta —

GUNNAR.

Hvad är det, Hallgärd, som jag ej kan fatta?

HALLGÄRD.

Jag ville härska än i många år
med skönhets välde och med ungdoms rätt
här uti landet.

GUNNAR.

Och det skall du, Hallgärd.

HALLGÄRD (*slår armarna om hans hals*).

Ja, du vill hjälpa mig, jag visste det.
Dig skall jag få allting att tacka för.
Hur högt jag älskar dig för hvad du gaf,
för att du väckte upp till lif inom mig
nästan förblekta drömmar.

GUNNAR.

Vill du då
förglömma hvarje sorg och blifva lycklig
här vid min sida?

HALLGÄRD (*långsamt, stirrande fram-
för sig som i en vision*).

Ja, det vill jag, Gunnar,
om blott du ger mig Nials hustru.

GUNNAR (*reser sig häftigt*).

Ve dig!
för dessa ord. — Och ve mig, som har lyssnat.
Är det väl vanvett, som ditt sinn' omtöcknar?
Jag ge dig Nials hustru! Nials lycka!
Min ende väns! Jag ber dig vid min heder
och vid den lycka, som du har att vårda,
tag orden åter.

HALLGÄRD.

Icke hennes lif!
Nej, endast att jag må få lära henne,
hvem som har makten här.

GUNNAR.

Min stackars vän!
ditt hufvud svindlar. Alltför stora planer
hvälfva sig nu därinne. — Sköra trädar,

finspunna nät gå tankarna igenom,
låt dem ej bli så stora, att till sist
de spränga sig igenom. — Hör mig då!
En strid emellan Nials hus och mitt
skulle bli undergång för ett utaf dem
eller för båda.

HALLGÄRD.

Ack, det blef ej du,
som skulle lida af en sådan tvekamp.
Om än med trolldom skall jag skydda dig
mot alla faror.

GUNNAR.

Kom nu, låt oss gå!
Ditt hufvud fordrar hvila.

HALLGÄRD (*med lidelsefull värme*).

O nej, hör mig!
Gör dig förtrogen med den tanken, Gunnar,
och mångfaldt högre skall jag älska dig,
långt varmare du får i mina armar,
och jag skall vagga dig så ömt till hvila,
och trycka dig så fast intill mitt hjärta,
att aldrig någon sorg skall kunna rymmas
uti din själ eller en längtan spira,
som icke du får uppfylld.

GUNNAR.

Men jag ber dig
i allvar, Hallgärd, fast jag älskar dig:
låt ej den kärlek, som jag hyser till dig,
till ofärd bli för mina bästa vänner
och för mig själf. — Ditt tal är farlig yrsel;
du vet ej, hvad du ber mig om.

HALLGÄRD.

Jag vet det!

Jag beder honom, som jag älskar högre
än själfva lifvet, att han hämnar mig
den förolämpning, som nyss drabbat mig,
och icke låter dessa kvinnor segra,
som nu förhäfva sig uti sin högfärd,
därför att han, en stackars skägglös lagklok,
den gamle Nial, äger bättre tegar,
och därför att hans söner dig ha skrämt
till tystnad.

GUNNAR (*mildt, i det han slår armen
om henne*).

Kom och låt mig föra dig
bort härifrån. — När sömn du njutit, Hallgärd,
så skall du tänka klarare. — Du svindlar!
Ditt tal är vanvett.

HALLGÄRD.

Men, om det är sant,
att när du drager svärdet, trenne klingor
i luften skära. — —

GUNNAR (*vill föra henne med sig*).

Kom nu! Du är trött.
Jag vill försöka läka denna sjukdom.

HALLGÄRD (*drager sig undan*).

Så säg mig då, kan du ej i ett tag
göra tre fiender ett hufvud mindre?
Kan du det, säg?

GUNNAR (*strängt*).

Hvem manar fram för dig
så hemska syner? — Ser du endast blod?

Uti ditt öga lyser det ett sken,
som om du tänkte gifva ulfven föda.
Det är, som hörde man de droppar falla,
hvarmed ens bäste vän utgöte lifvet.
— Men jag är Gunnar, ser du, niding ej,
och ingen mördare — men jag har vilja
tillräckligt stark för att ej börja rasa
i samma yra, som nu fattat dig.
Men dig, som jag har lärt mig älska mer
än henne, som mig skänkte lifvets gåfva,
dig ber jag höra upp med detta tal.
Kom till dig själf, blif som du var förut!
Tänk ej på något annat än vår kärlek.

HALLGÄRD (*stirrande framför sig*).

Det blir så dunkelt nu och mörkt härinne,
så isigt kallt. — Ser du ej där, hur elden
nu kolnar bort och falnar ned på härden,
ditt höstens storm rakt genom fånget tränger?

(*Hon reser sig upp och höjer armarna.*)

Men där finns röda tungor än. — Blodfärgen
tränger igenom dem, ännu helt frisk.

Ja, de ha slekat blod. — Ser du ej kolen,
det mörka lagret där, det är ju skogen!

Där borta! Rödscredsskog, där Nials hustru
nu låter hugga fasta timmer åt sig
till nya boningar på Bergtorsval.

Hör, hur det knakar i de gamla furor!

Men utanför, där smyga ulfvar girigt
i härkläder. — Nu samlas de i flock.

Hu! deras ögon lysa. Svärden blixtra!

Där föll en träl till jord! — Där komma nya.

Ned med dem! Ned! Till jorden med dem alla!

— Eldtungor växa! Hela skogen brinner.

Nu brinner Rödscredsskogen. Elden når oss.

Den slår sin röda mantal om oss. — Gunnar!

Ser du Skarphedin?

(*Hon vacklar och faller sanslös ned från högsätet. Gunnar
tager emot henne i sina armar och lyfter upp henne.*)

GUNNAR (*sorgset*).

Lägg här mot min skuldra
ditt trötta hufvud, jag skall stöda det.

(*Han bär heme ut. Rannvåg och tärnorna följa tysta efter.
Det skymmer starkt i salen.*)

Ridå.

ANDRA AKTEN.

Stugan å Bergtorsval, Nials gård. Ungefär samma inredning som i Gunnars boning. Vinterafton.

I SCEN.

BERGTORA, ASTRID och de öfriga KVINNORNA äro sysselsatta med väfnad och spånad. MÄNNEN slöjda omkring härden. SKARPHEDIN skافتar ett spjut, HELGE smider en sköld, GRIM täljer på en pil.

BERGTORA (*lägger ned arbetet och stiger upp.*)

ASTRID (*söker hålla henne kvar.*)

Jag tror ej, moder, att de nu behöfva än flera eggelser.

BERGTORA (*afvisande.*)

Ja, vi få se.

(*med höjd, gäll stänma:*)

Vidt skola spörjas dessa tidender kring hela Island. — Gåfva kämpar västut och nordpå skola dölja sina skratt i skäggen, kvinnor löpa kring med skvaller om hvad här nere timat. — Vår är skammen, oss är det, löjet träffar med sitt ormgift, ty Nial har med Gunnar gjort förlikning och tagit bot för dödad frände.

HELGE (*vänder sig mot Grim liksom
för att ej höra*).

Såg du
vår fader, när han vände hem från tinget?

GRIM.

Ja, han var ganska vred.

HELGE.

Ej underligt
mig syns.

GRIM.

Han ville hålla fred med Gunnar.

HELGE.

Trots alla kvinnotungors tasslande,
som sökte bringa ofred.

SKARPHEDIN.

Det är rättvist,
som var att vänta. — Gunnar äger ingen
skuld uti det, som skett.

BERGTORA (*till Skarphedin*).

I dig har Nial
en son, som troget följer visa regler
och lefver efter lärdomen.

SKARPHEDIN.

Jag tackar
dig för de orden.

BERGTORA.

Äfven där det galler,
att äran får ta några steg åt sidan
och hedern vänder bort sitt ansikte
och skamsset tiger.

(Skarphedin lutar sig ned öfver sitt arbete och svarar icke.)

ASTRID.

Gläd dig då, min moder,
öfver att Hallgårds planer bragts om intet.
Hon vet ej något bättre ju än kamp
med Nials hus.

BERGTORA.

Ack! litet är det visst
att vara glad öfver.

GRIM.

I båda sträfven
till samma mål. Fast fiender, I ären
här öfverens.

BERGTORA.

Efter hvad ondt hon stiftat
och allt det svek, hvarmed hon farit fram,
har glädjen tvungits till att rymma hjärtat
och löjet läpparne.

HELGE.

Utaf ditt tal
vi kunna fatta, huru vred du är.
Ondt har väl farit mellan släkterna,
men det är kvinnorna, som blåst på lågan,

och männen hafva stått på vakt, att elden
ej skulle sprida sig för vidt.

BERGTORA.

När Hallgärd
skickat den gamle Brynolf ut att dräpa
Atle, vår huskarl, och när Tord, min frände,
jag sände ut att söka Brynolf, gaf jag
åt honom löftet, att ej utan hämnd
han skulle blifva, om han föll. Så löftet!
Han, som jag gaf det åt, är redan dräpt,
men nesan minns jag. — Ensam minnes jag
att jag har blifvit löftesbryterska.
Sorg det mig vållar, att jag söner födt,
som ej ta del uti sin moders smärta
och ej förstå sin egen skam.

ASTRID.

I fränder!
så hören då, hvad eder moder talat.

BERGTORA.

Nyss hafva Tråen Sigfusson och Sigmund
dödat vår frände Tord. Ohämнад är han.

ASTRID.

Sant är det taladt.

SKARPHEDIN.

Ej han ligger obött.
Mig tycks, att Gunnar mer än nog har gifvit
i mansbot, ty hans verk, det var en nidings.
Men här är icke männens mening längre
den rådande, ty kvinnors skarpa tungor
ha pratat bort förnuftet.

BERGTORA (*skarpt*).

Du har vuxit
uti förnuft, se'n Gunnar kom till Island
från sina färder. Förr var ej så noga
med visheten, när någon kränkt dig själf
eller din släkt.

SKARPHEDIN (*svarar icke*).

BERGTORA.

Den dag, när Sigfusson
så grymt försköt sin maka, tänkte jag,
att detta ensamt var en stor ogärning,
och väntade, att hämnaden skulle komma.
— Jag minns den stunden. Ja, då gladdes Hallgärd
att hennes dotter fick så mäktig brudgum.
Och uti öfvermåttet af sin högfärd
hon skymfade oss fränder.

HELGE.

Aldrig glömm
du detta, moder.

BERGTORA.

Gifve gudarne,
att mina söner ägde samma minne
för liden smålek.

GRIM.

Har nu Hallgärd visat
sig som en kvinna, som i stora ord
och större planer icke har sin like,
skall du, min moder, göra henne stridig
den äran?

HELGE.

Sorgen kommer af sig själf
och plär ej vänta, tills man ropar på den.

ASTRID.

Jag ber dig, moder, spara på din vrede.
Förvisso tarfvas här ej många ord
ifrån din mun, förr'n deras slagsvärd springa
från sina spikar.

BERGTORA *(går fram till eldstaden
och rör om bränderna.
Hon vänder sig därpå till
Skarphedin).*

Minns du väl den gången,
när Svart, min träl, var uti Rödscredsskogen
och fällde timmer. Var det icke Hallgärd,
som då begynte strid och sände Kol,
sin träl, att uti bakhåll hugga vår
till döds? Så säg mig, hvem det var, Skarphedin,
som kampen började förutan skäl,
ty skogen var gemensam egendom
se'n gammal tid emellan oss och Gunnar,
den väldige, som jagat sådan skräck
uti ditt bröst, Skarphedin? — Och likväl
tog Nial böter.

SKARPHEDIN *(svarar icke).*

HELGE.

Du tog blodig hämnd.
Och när så Atle dräpte Kol, gaf Gunnar
de böterna orörda strax tillbaka.

GRIM.

Jag minns den dagen. Det var lyst till tinget
om detta dråp. — Gunnar och Nial möttes
och sjönko ordlöst i hvarandras armar,
och utan ord gaf Gunnar samma pung
med samma mynt för dräpte trälen åter,
och båda fällde tårar.

BERGTORA.

Därpå fränder
i leken kommo, Hallgårds moders bror,
den gamle Brynolf, fällde svekfullt Atle,
och Tord, min frände, som drap nidingsmannen,
för Tråen fallit — utan hämnd han ligger.
Ty ingen utaf eder äger mod,
att ta upp kampen, ingen af er lyss
till moderns klagan, att sitt ord hon brutit,
att löftet, som hon gaf, var tomma ord.

(Hon knyter händerna i vrede.)

Än uti drömmen ser jag Hallgårds anlet
och leendet på dessa spotska läppar,
som kröka sig föraktfullt vid vår skam.
— Om ondt det varslar.

GRIM.

Ja, din skarpa tunga
förvisso borde du lärt styra bättre
uti din vrede.

BERGTORA.

Vore jag en man,
då skulle tungan vara still förvisst,
men armen skulle handla.

(Man hör starka slag mot dörren.)

ASTRID.

Hör Ni ej?

Det bultar! Det är någon, som vill in.
Skall jag gå bort och öppna, moder?

BERGTORA.

Gör det!

Kanske det är ett bud från Lidarände.
Kanske vi ha att vänta mera smålek.
Så låt oss slå upp dörren vidt för den
och ta emot och lyssna undergifvet.

(Astrid går och öppnar dörren.)

II SCEN.

DE FÖRRA. TRE TIGGERSKOR in. De äro lytta och vanföra, röra sig med underliga gester och se icke på den, de tala till.

I:STA TIGGERSKAN.

God fred i stugan! — Ifrån köld och mörker
vi komma hit och be om mat och värme
hos rika människor.

BERGTORA.

Gån fram till härden,
där finns det värme.

2:DRA TIGGERSKAN.

Ack, för dem, som frysa
och hungra, är det ljufligt ren att se,
hur storfolk lefver, som på allt har tillgång.
Vi tacka för din godhet.

BERGTORA (*till tärnorna*).

Sätt fram kvällsvard
och låt dem äta, medan kylan tinar
från deras paltor.

3:DJE TIGGERSKAN.

Gudarne må gifva
åt dem, som mätta hungrande, en skänk,
som tvåfaldt väger upp det, som de ge.

(*Mat och dryck sättes fram åt tiggerškorna nära elden. De slå sig ned däromkring och äta.*)

BERGTORA (*går efter en stund fram
till dem*).

Hvad hörden I för nytt här omkring bygden?

1:STA TIGGERSKAN.

Vi veta ingenting.

2:DRA TIGGERSKAN.

Af allt, hvad folket pratar,
hvaraf vi snappat ett och annat upp
i förbifarten, veta vi just intet,
som angår dig.

BERGTORA.

Hvar gästaden I senast?

3:DJE TIGGERSKAN.

Från Lidarände komma vi.

BERGTORA.

Då han I
helt säkert något nytt att tälja för oss
från Hallgård?

I:STA TIGGERSKAN.

Jag vet intet mer än det,
att hon i salen satt tillsammans med
sin dotter Torgärd.

2:DRA TIGGERSKAN.

Där var mycken glädje.

3:DJE TIGGERSKAN.

Där voro äfven hennes fränder, Sigmund
och Tråen Sigfusson. — Ja, muntert var det
bland männen.

BERGTORA.

Nå, hvarom gick talet?

I:STA TIGGERSKAN.

Fröjan
oss frågade: "hvad nytt från Bergtorsval?"
Men intet visste vi.

2:DRA TIGGERSKAN.

Nej, ingenting
visste vi om dig.

BERGTORA.

Kanske lika litet
I veten därifrån. — Var Gunnar hemma?

3:DJE TIGGERSKAN.

Nej, han och Kolskägg voro icke hemma.
Men Hallgärd bjöd oss gästfritt sitta ned
och satte för oss mat.

I:STA TIGGERSKAN.

Och när vi nu
ej visste tälja något härifrån,
så ledde själf hon talet på din make
och på hans söner.

BERGTORA.

Och hvad sade hon?

2:DRÄ TIGGERSKAN.

Din make nämnde hon för narr och skägglös,
och dina söner fingo heta "dyngskägg".
Hon kallade dem fega veklingar,
som sutto däsande kring svarta härden
och smorde in med aska sina kinder,
att de ej liksom fadern skulle nämnas
för skägglöse.

3:DJE TIGGERSKAN.

Så bad hon Sigmund skald
att stämma upp den sång, han gjort om eder.
— Det var så mycket skämt och glam därinne. —
Och Torgärd skrattade, tills att hon grät,
när Sigmund dina söner liknade
vid dunungar, som icke tordes lämna
sitt bo, när örnarna i rymden sträckte,
vildt jagande bland molnen.

BERGTORA.

Nå, än Hallgärd!
Hon var väl glad åt sången?

I:STA TIGGERSKAN.

Ja, hon log,
och gaf en ring åt Sigmund för den visa,
han diktat.

2:DRA TIGGERSKAN.

Ja, och så kom Gunnar in.
Han hade hört alltsammans genom stojet,
när han ifrån sin tingsfärd återvände.
När han steg fram, så var han mycket vred.
Han talte hårda ord till Sigmund Skald
och nämnde honom för en vettlös niding.
Han var så blek — men blicken svart som sot. —
Och se'n förbjöd han alla där i salen
att säga efter orden uti visan.

3:DJE TIGGERSKAN.

Därpå, när Hallgärd tog den i försvar,
så slog han henne med sin flata hand
i ansiktet, så näsan sprang i blod.
— Men då grät Hallgärd och gick skyndsamt ut,
och alla stego upp och skildes.

1:STA TIGGERSKAN.

Ingen
var bland oss, som sett henne gråta förr;
det väckte undran.

BERGTORA.

Men det lofvar jag!
Saltare tårar skall en dag hon gråta
och stridare, när Gunnar, hennes make,
är slagen och hon går så arm och usel
som en af er ifrån sin fasta gård
med staf i handen. Detta har jag svurit
och skall det hålla ock.

(Hennes kropp skälfter så af vreden, att hon måste stödja sig med båda händerna mot en bänk för att ej falla.)

2:DRA TIGGERSKAN.

Nu tänkte vi,
att Bergtora var tacksam att få höra
om dessa tidender.

3:DJE TIGGERSKAN.

Och därför togo
vi närmsta vägen öfver myren hit
för att berätta det.

1:STA TIGGERSKAN.

Fast gamla Rannvig
oss ville hålla kvar med lock och pock,
så gingo vi.

BERGTORA.

Och jag är eder tacksam.
Den väg, I gått, skall jag ock löna eder.

2:DRA TIGGERSKAN.

Det visste vi; just därför ha vi kommit.

BERGTORA (*till tärnorna*).

Røj dem en plats, att de få lägga sig,
och gif dem mjöd, att de få törsten stilla,
och värme, att de icke måtte frysa,
så länge här de stanna.

3:DJE TIGGERSKAN.

Gudarne
må gifva dem, som mätta hungrande,
en skänk, som trefaldt väger upp det gifna.

(*Några tärnor föra ut de tre tiggerskorna.*)

III SCEN.

DE ÖFRIGA.

BERGTORA (*går fram till Skarphedin, Helge och Grim, som suttit upptagna med sina arbeten*).

Jag kommer nu med glada budskap till er.
Man har skänkt eder gåfvor, mina söner.
Kanske I hafven hört?

SKARPHEDIN (*blickar upp*).

Hvad menar du?

BERGTORA.

Men, som I föddens af friboren släkt,
så lönen I dem väl? — En gåfva fordrar
en ann' i följe.

HELGE.

Hvad är det för gåfvor,
du talar om?

BERGTORA.

Åt eder, mina söner,
har en gemensam gåfva blifvit gifven.
Ett namn I fått att bära upp tillsammans,
och det är "dyngskägg", som kring härden sitta
och smörja kinderna med aska. — Därtill
man nämnt er veklingar, dunungar fega,
som icke töras lämna bo't, när örnen
kring fjällen kretsar. — Men min husbonde,
åt honom har man gifvit namnen "skägglös"
och "gammal nari".

HELGE.

Hvem nämnde honom så?

BERGTORA.

På Hallgårds bön har Sigmund gjort en visa
om eder, mina söner.

HELGE.

Icke äro
vi kvinnor, att vi skulle harmas öfver
hvert smådeord, som möjligen kan komma
från sådant håll.

GRIM.

Nej, icke kan jag känna
så häftig vrede för de lösa ord,
som Hallgärd jollrat fram och Sigmund sedan
tagit af henne och smidt verser af.
Det rör mig föga.

BERGTORA.

Ja, så har då Gunnar
i edert ställe vredgats. — Tack I skyllen
den ädle, att för dessa smådeord
han Hallgärd slog, så blodet frustade
ur mun och näsa öfver hvita kinder.

HELGE.

Är det väl sant?

BERGTORA.

Ja, visst har Gunnar tyckt,
att skymfen var tillräckligt stor mot eder,
efter han själf, fridsälle höfdingen,

sin fröja tuktade. — I ansen väl,
att det ej hopats nog med skam på oss?

(lidelsefullt)

Men kan den skymfen ej er vrede väcka,
ja, då förmår väl ingenting i världen
att väcka den. Då vill jag vandra böjd
dit ned till dörr'n bland tiggerskorna, stum
blir se'n min tunga.

SKARPHEDIN *(ansträngt)*.

Ej jag vet, hvad glädje
vår moder har utaf att egga oss
till strid mot Gunnars släkt. — Jag måste le
ät denna ifver, som har gripit henne.

*(Under det han talar, har spjutskaflet sprungit i stycken
mellan hans händer. Kallsvetten pärlar på hans panna, och han
skrattar hest och länge. Helge och Grim sitta tysta.)*

BERGTORA *(går fram till dem efter
en stunds tystnad. Hon
pekar mot väggen, där
vapnen hänga).*

— Där hänga sköldarne, de blanka rundlar,
från sängdörr'ns gamla spikar skinande!

— Där, mina söner, sitta edra yxor,
med skarpa eggjar, väntande på slidor
i deras hufvuden, som smädat er
och nämnt er veklingar. Där äro svärden
med gyllne fästen! ej en enda fläck
vidlåder dem, ty jag har vårdat dem
den tid, det tycktes, som I haden glömt
de gamla vännerna. — Förrän det dagats,
när Nial sof som tyngst, gick jag hit ut
och såg med kärlek på de sköna former,
de slagits i, och med den gråa ullen,
som än var oljig efter klippningen,
jag skurat dem, så att de skeno glada
och lyste upp uti den mörka salen.

— Där hänga Edra vapen, mina söner,
vår äras skyddare! — Där! Tagen dem
med hårda händer och gå'n ut på jakt
bland fjällens spetsar. — Vål jag vet, Skarphedin!
att ej det dröjer länge, förr'n du visat,
att du törs jaga, där som örnar jaga,
och lyfta vingen upp mot fjällarne.

(Under det hon talat, har Nial kommit in och stannat vid dörren.)

IV SCEN.

DE FÖRRA. NIAL.

NIAL.

Hvad är det väl för stora ord, du brukar?

HELGE.

Det var en bön, vår moder ställde till oss.

NIAL *(strängt)*.

Ja, hatet talar med sin nidska tunga.
Dess andedräkt, bemängd med kvafva dunster,
slog skarp emot mig re'n på förstusvalen
med bud om död och ofärd. — Du, min maka!
— dig har jag älskat väl en lefnad snart,
dig ärat högt, och under arbete
för dig och hemmet här mitt hår blef grått. —
Hvad är det för ett spöke, som dig tvingar
att bringa skam och nesa öfver åldern,
att göra all min sträfvan så om intet
med dina onda ord? — Hvad är det, som dig upprör
till sådan vrede?

BERGTORA.

Hör mig först blott, Nial,
låt mig förklara allt.

NIAL.

Det är mot Gunnar
— jag gissar det — du hetsar dina söner
att ta till vapen?

BERGTORA.

Emot Hallgärd är det.

NIAL.

Du känner dem då föga, när du handskas
med eld i fnösket, vet ej, huru lätt
den griper kring sig, tills det blir en brand,
den ingen mäktar släcka.

BERGTORA.

Åter Hallgärd
har gjort ett nidverk.

NIAL.

Ack, jag vet ju väl,
hur hatet er förblindar.

BERGTORA.

Ingen träl
det denna gången är. Oss själfva griper
hon nu med hånets skarpa vapen an.
Åt Sigmund Skald hon skänkt en gyllen ring,
för det han smidt en nidvisa om dig
och dina söner.

NIAL.

Låt dem smäda fritt!
slikt rör oss icke.

BERGTORA.

Skägglös kallas du
och lagklok narr, men våra unga söner,
som från sin barndom utgjort allt vårt hopp,
de nämnas veklingar, ofjädrade,
som icke våga lämna boet utaf feghet,
— och hvad det mera är, jag minnes ej.
Men Tråen Sigfusson och alla männen,
de funno mycken glädje däruti,
så Gunnar själf fick lof att tukta dem.
Han tog sig an er ära; Hallgärd slog han
i ansiktet, att blodet flöt. Det vet jag
från säkert håll, ty trenne tiggerskor,
som kommo vägen fram från Lidarände
och varit vittne till vår skam, förtalte
det nyss i hallen här.

NIAL.

Då har blott Gunnar
på nytt mig visat, huru högt han sätter
vår gamla vänskap, när han Hallgärd slog,
det dyraste, han äger här i världen.

BERGTORA.

Och det är allt, du säger till vår nesa?

NIAL.

Bör jag väl vredgas därför uppå Gunnar,
att han så mycket offrat för vår vänskap?
Jag kan blott glädjas, att så fast han håller
på vännens ära. — Men de andre dårar,

själfspillingar, som utaf mjöd och högfärd
uppfyllda voro, dem blott ömkar jag.

— Att kämpa emot kvinnor vill jag ej,
förresten har ju Gunnar tuktat henne,
mer kan ej jag.

BERGTORA.

Förr hörde jag det sägas,
att den var född till träl, som icke själf
sig kunde värna, utan öfverlät
det åt en annan. — Dessa nidingsord,
dem må vi taga hämnd för uppå Sigmund,
ty äro mina söner, som där sades
i visan, dunungar, så är det jag,
som ej förmått att ge dem lämplig näring,
så att de lärt att flyga.

NIAL.

Sällan lyckas
att emot kvinnotungor bruka klokhet.
De slå den ned blott med att vända orden.
— Men illa är det, när de vilja styra
och draga makten till sig. — Var ej jag
snart i en mansålder min egen herre?
Bjöd jag ej ensam här? — Nu är jag gammal,
men ville gärna dock se makten lämnad
i männers hand. — Säg, hvarför tiger du,
Skarphedin? — Har du ej ett ord att lägga
till denna saken?

SKARPHEDIN (*svarar icke*).

HELGE.

Kanske du kan läsa
min broders tankar, fader? — Svetten stod
uppå hans panna nyss — som lefradt blod
var ögats färg. Ett spjutskaft flagnade

under hans händer, när vår moder talte
till oss med bittert hån om smådenammen,
vi fått oss gifna.

GRIM.

Ej jag tror, vi sofvit
tillräckligt länge för att tarfva än
en väckning, moder.

BERGTORA (*i jubel*).

Då skall Sigmund finna,
mot hvem han riktat sina smådevisor.
Då vet jag väl, att Hallgärd skall få röna,
att Bergtora ej lefvat rent förgäfves,
när söner hon har födt, som icke tåla
en sådan skymf.

NIAL (*hårdt till Bergtora*).

Jag dig befaller tiga!

(*till sönerna*).

Hören mig söner! När vi skildes nyss,
Gunnar och jag, så stod det löftet fast,
och handslag gäfvo vi därpå hvarandra,
att fred skulle bestå emellan oss
trots alla lömska nät, som bindas samman
af våra kvinnor, hvare de tänkt fånga
oss in att skilja oss ifrån hvarandra
och bringa ofärd öfver oss.

BERGTORA.

Då kände
du ej den sista skymfen.

NIAL.

Rätt jag gjorde,
om Gunnars föredöme här jag följde,
och förr'n det blef försent, så tämde dig,
att själf du herre blef öfver din tunga
och styrde den.

GRIM.

Nu är vår fader vred!
Jag aldrig sett hans panna så förmörkad.

(till Bergtora.)

Det måste vara fasta band de där,
du sliter i, min moder.

BERGTORA *(sakta)*.

Jag vill tiga
och gå med sorgen för mig själf.

NIAL.

Ja, gå
till hvila med din sjuka hjärna! Laga,
att sömnen återför dig till besinning.
— God natt, I söner!

HELGE och GRIM.

Lycklig sömn, min fader!

(Nial går långsamt ut. Han stannar på tröskeln och betraktar dem ännu en gång, hvar på han sluter till dörren efter sig.)

V SCEN.

DE ÖFRIGA.

BERGTORA *(sjunker ned på en bänk och lutar hufvudet mot handen)*.

Det var en kväll, jag satt här uti salen
helt ensam — då kom Torhild på besök.
Hon tog min hand och satte sig bredvid mig
tätt invid härden, hvarest kolen glödde.
— Af frost var hennes mun helt blå, och foten

var svullen af de många steg, hon gått.
Och dock log glädjen utur hennes öga,
och flämtande förtalte hon för mig
om hur hon ströfvat kring båd' dag och natt
och hetsat männen upp och eggat släkten
till kamp mot Träen. — Nu var allting redo,
och hennes fränder hade fattat vapen.
Och än medan hon talte om sin glädje,
föll hon af mattighet från bänken ned,
och hennes vreda ord, de gingo öfver
i sömnens andning.

HELGE.

Gå till sängs, min moder!
din egen sömn du stör med dessa tankar,
som aldrig vilja lämna dig i fred.

GRIM.

Gå till vår far! Se till, att han får hvila
och icke störes utaf några drömmar,
till's morgon randas.

BERGTORA (*stiger upp*).

Och I själfva, söner?

HELGE.

Vi längta ännu ej till sömnens armar.
Jag räds, den skulle ändå icke komma,
och komme den, så blef det visst i följe
med dystra skepnader, som ropte namn,
vi icke ville höra.

GRIM.

Sant du talar.
Till drömmar är ej denna natten gjord,
ej ens för veklingar.

BERGTORA.

God natt, då söner!

(Hon går förbi Skarphedin.)

Jag önskar dig en rolig natt, Skarphedin!
Jag ser uppå din panna, att du vredgas,
och vet, att du ej plågar tala förr,
än du har handlat.

HELGE.

Lämna oss nu, moder!

Det är ej tid för några långa tal,
och Nial väntar dig.

BERGTORA.

Jag går till honom.

(Hon går. Astrid och tårnorna stiga upp och följa henne.)

VI SCEN.

DE ÖFRIGA.

När kvinnorna hunnit utanför dörren, springer SKARPHEDIN upp och skyndar fram till väggen, där vapnen hänga. Han ikläder sig hastigt sin rustning och fattar sina vapen. HANS BRÖDER och alla HUSKARLARNE följa hans exempel utan att yttra ett ord, hvarpå de i ordning gå ut. Skarphedin stannar vid dörren och mönstrar männen, i det de gå förbi, och blir själf den siste. I det ögonblick, han tänker gå, kommer Nial in. — Det skymmer i stugan.

VII SCEN.

SKARPHEDIN. NIAL.

NIAL *(får syn på Skarphedin).*

Skarphedin, dröj! — Hvart tänker du att gå?
Jag drömde alltså ej! — Jag har ej sofvit,
det var ej uti sömnen, som jag hörde

en klang af vapen. — Säg mig du, min son!
Hvad var det för ett buller nyss härute?

SKARPHEIDIN.

Det var väl yxor, svärd och sköldar, fader,
den klangen kom från.

NIAL (*går bort till väggen, där
vapnen hängit*).

Borta alla vapnen!
Hvar äro de? — Båd' spjut och svärd och sköldar!

SKARPHEIDIN.

De äro komna uti rätta händer,
i deras, som dem äga.

NIAL.

Säg mig då!
Hvart ämnen I er hän?

SKARPHENIN.

Vi skola ut
att fånga lax, min far.

NIAL.

Därtill man brukar
ej så'na vapen som dem, du har gjordat
om dina länder. — Annat dåd I akten.
Hvart går din väg, Skarphedin?

SKARPHEIDIN.

Ut att ringa
en björn på fjället.

NIAL.

Föga bruk I hafven
af sköldarne, om uti sådant uppsåt
I gen er ut i mörkret.

SKARPHEDIN.

Emot betten
de äro goda till att sätta. Ingen
kan väl på förhand veta, hvar de träffa.
Men det är säkrare att hafva skölden
än komma utan.

NIAL.

Mätte det ej vara
ett annat byte, det I trakten efter,
än björnar.

SKARPHEDIN.

Du är sjuk och trött, min far.
Du tarfvar hvila. — När jag blir så gammal,
så skall jag sluta upp med jakter äfven.
Nu har jag svårt att sofva.

NIAL.

Ack, jag vet,
hvad som har sömnen skrämt ifrån ditt öga,
och hviskat i ditt öra ord så bittra,
att du ej annat hör. — Tag hit min båge!
Jag vill gå med! Kanske att med min kropp
jag en af er kan skydda, att mitt namn
ej slocknar ut med mig. — Så skynda dig!
Tag hit min båge!

(Han springer fram och tager en båge ifrån väggen. Skarphedin håller honom tillbaka.)

SKARPHEDIN.

Hör ett ord, min fader!
Gå lugnt att sofva, ty jag svär dig här
vid detta svärd, som än ej bär en fläck,
att på din vän skall intet hår få krökas.
Ej Gunnar söker jag, men Hallgårds vänner,
Tråen och Sigmund Skald.

NIAL.

Hvad tror du väl
för skördar skola spira af den sådden?

SKARPHEDIN.

Och hvad tror du, jag funne för en glädje
uti ditt hus, min far, när dessa väggar
skulle uppfånga ljud af hviskningar,
som skulle smyga mellan män och kvinnor
och andas ut de namn, man gifvit oss,
och locka skratten fram ur struparne?

NIAL.

Jag känner ej igen dig nu, min son!
Din stämman darrar; för mitt öra ljuder,
liksom när ödet bryter någons lycka.
Så skälfter du på målet.

SKARPHEDIN.

Gå nu in!
Jag önskar dig god natt! — Och säg min moder,
att hennes son har icke glömt att jaga;
än djärfs han flyga kapp med örnarne
öfver de höga fjäll. — Och nu farväl!

*(Skarphedin går. Nial står kvar med bågen i hand och ser
efter honom.)*

VIII SCEN.

NIAL. BERGTORA in.

BERGTORA.

Här är du då! — Jag fann din sängplats tom.
Jag trodde, att du sof.

NIAL.

Jag har ej sofvit.

BERGTORA.

Du borde hvila efter långa färden,
som tröttat dig.

NIAL.

Man sofver icke tryggt,
när ofärd smyger omkring knutarna;
då vill man gärna vaka.

BERGTORA.

Hvad har händt?
Hvad menar du? — Hvad vill du med den båge,
du har i handen?

NIAL (*kastar bort bågen*).

Föga gagn jag har
af denna båge, det är just min sorg.

BERGTORA.

Men säg mig då, min make, hvad som händt.
Du är så upprörd.

NIAL.

Åh, det var en tåga
utaf mitt hjärta, som man ryckte bort
och gaf till spis åt ulfven.

BERGTORA (*i ångest*).

Nial! Nial!

NIAL.

Ser du, det svider ganska grymt.

BERGTORA.

Din mening

förstår jag icke.

NIAL.

Jo, när banden slitas,
som hållit upp ens lycka så pass länge,
då kan man också börja tänka på
att klippa af sin lifssträng.

BERGTORA.

Tala, Nial!

Förklara, hvad det är för band du menar!
Det är så ödsligt nu här uti salen.
Hvar är Skarphedin?

NIAL.

Åh, du vet det väl.

De togo vapnen, och se'n gingo de
ditut i natten.

BERGTORA.

Nyss de talte om
att gå till hvila.

NIAL.

Nej, den tanken skrämde
du med ditt korpskri bort från deras sinnen.
Snart svängas vapnen i den skumma natten
mot oväns panna.

BERGTORA (*lägger armarne om hans hals*).

Bär du sorg däröfver,
att söner vi ha födt och icke döttrar,
att män vi fostrat och ej veklingar?
Är det väl öfver det, du sörjer, Nial?
Säg mig, min make!

NIAL (*gör sig fri från heme*).

Sorg jag bär däröfver,
att männens svärd af kvinnotungor styras,
att ofrid stiftas mellan gamla släkter
af kvinnor, som ej äga något vett
att bruka oftare, än när det gäller
afund och strid. — Däröfver bär jag sorg.

(*Han går.*)

IX SCEN.

BERGTORA. Strax därpå TORHILD SKALDKVINNA.

BERGTORA (*ser efter honom*).

Dock är det för din egen skull, min make,
som jag har handlat så. — Hur skulle du,
så van att äras genom allas aktning,
hvar du gick fram, ha kunnat left ditt lif
med detta lumpna hån ohämnadt, som
besudlat de grå håren på din hjässa.
Och huru skulle dina söner kunnat
gå fram bland män, när hvart förstulet löje,
hvar hviskning och hvar hemlighetsfull blick
måst ge dem erinran om dessa namn,
som Hallgärd skänkt? — Så kunde det ej bli.
Min egen ära! — hvad betyder den?
— En kvinnas ära, som till ären kommit,

består i husligt vett och annat ej;
den offrade jag alltför gärna upp,
men eder ära, den fick icke härjas.

(Man hör starka slag mot dörren. Bergtora griper en fackla och går att öppna. TORHILD SKALDKVINNA kommer in, trasigt klädd, sönderrifven och blodig.)

BERGTORA *(lyser på henne med facklan).*

Hvem är det? — Torhild!

TORHILD *(andfådd och flämtande).*

Ja! God fred i stugan!
Och lyckligt mött, Bergtora!

BERGTORA.

Sent du kommer.
Har du ett ärende, så säg det fort.
Det är ej blott en sofplats, som du önskar?
— Af din förstörda anblick re'n jag anar,
att något händt.

TORHILD *(sjunker ned på en bänk vid härden, där elden slocknat).*

Du själf är blek och upprörd,
din stämma darrar. — Här har något timat.

BERGTORA *(sätter sig midt emot henne).*

Ja, här har mycket skett, som ängslar mig.
Jag bäfvar för allt nytt. — Säg, hvad du bringar.
Har du hört något nytt från Lidarände?
Hvar dväljes Gunnar?

TORHILD *(betraktar henne).*

Så! du fruktar honom!

BERGTORA.

Säg ut! Hvad är det? Jag förgås i väntan.

TORHILD (*i trött ton*).

Jo! ifrån Lidarände vet jag nytt.
Mot Tråen Sigfusson och Sigmund Skald
och deras män ha mina fränder dragit
i kamp.

BERGTORA (*i förvåning*).

Nu ändtligen!

TORHILD.

Men hör mig!

BERGTORA.

Hvad!
Behöfs det mera? Är ej allt då godt?
Hvad menar du?

TORHILD.

Att dubbelt starkare
de funno dem.

BERGTORA (*spränger upp och griper
hennes arm*).

Ha dina fränder fallit?

TORHILD.

Jag vet ej än hur många, som ha fallit.
Jag följde dem en bit — på afstånd bara.

BERGTORA.

Hvar äro de?

TORHILD.

Jag såg, när kampen tändes.
Det var väl sexti' män på Träens sida,
och mina fränder hade knappast tretti'.
Jag såg dem drabba samman, sanden yrde,
stridsbullret, ropen, brakets utaf sköldar,
det har måst höras hit från Myrskogsheden.
— På Gunnars mark det var. — Jag stod på klinten
högt upp vid Rödkredsskogen och såg på.
— Men hjärtat bultade så häftigt på mig.
Jag måtte tumlat ned där ifrån höjden,
ty handen blöder och min ena skuldra
har jag visst bräckt. — Jag blef väl yr af leken.
Men när jag vaknade utur min svimming,
var allting mörkt, blott bullret hördes än,
fast mera svagt. — Då skyndade jag hit.

(Med sänkt röst.)

— Har du på afstånd någon strid betraktat,
där du har vetat, att din lefnads lycka,
ditt eget lif och allt det, du höll kärast,
stod uppå spel?

BERGTORA.

Nej, sett det har jag aldrig,
men kanske nu den stunden ej är fjärran,
då jag får skåda det. Mig ängslan fattar.
Vid dina ord jag bäfvar.

TORHILD.

Ja, det kännes,
som om ens barn blef dräpt uti ens åsyn.
Man kan ej ropa i en sådan ångest,
tungan förlamas, strupen snöres samman
i kväljningar.

BERGTORA.

Jag känner modet sjunka,
när jag hör detta tal från dig. — Ja, ve mig,
ty kanske mig detsamma förestår.

TORHILD.

Hvad menar du?

BERGTORA.

Du har stämt ned mitt sinne.
— Jag vore färdig att gå ut och tigga
om nåd. — Dock vet jag något, som kan ställa
mitt mod på fötter: tanken på den kvinna,
som vill förtrampa oss. — Jag vet, hon står
med hånets löje på de röda läppar
och skådar ut mot vidderna, när striden
om lif och lycka kämpas. — Ja, jag vet,
med säker hand och blicken kall och klar
hon skulle stinga dolken i sitt bröst
med samma leende på sina läppar,
och lägga sig att dö bredvid dödsskaran,
om därmed blott sitt mål hon hade vunnit:
behållit sista ordet.

TORGÄRD.

Den blott vinner,
som vågar mista allt.

BERGTORA.

Hur ofta har hon
ej stått inför min tanke, skrämmande.
Och när jag tänkt på hennes sinnelag,
hon föreföll mig som en lidelse,
den största utaf alla lidelser,
och det är den, som finner njutning ock
i att gå under.

TORHILD.

Ja, nog är det Hallgärd,
som har stått bakom uti dessa strider,
men Gunnar går vid sidan. — Det är Nial,
din make, som än håller honom kvar
med sådan vänskaps band, att jämt han vägrat
ta saken upp, när hela slakten ville
gripa till vapen.

BERGTORA.

Ja, visst är han hugstor;
dock tror jag snart, att ormen, som han när
vid egen barm, har sugit honom så,
att styrkan svunnit.

TORHILD.

Åh, än är han mäktig
som ingen här. — Du skulle sett i dag
hans kämpars svärdshugg, ty de voro med
i Träens följe. — Än jag hörer sköldgnyt.

BERGTORA.

Tror du, att dina fränder stupat, Torhild?

TORHILD *(reser sig upp och blickar
framför sig som i en vision).*

Det stod ett kolsvart moln nyss öfver heden.
— Nu bryter månen fram! — Där ligga de
i skenet af dess bleka skära, döde.
Och all den färg, de ha på kinderna,
kommer från blodet, som där rinner tyst,
som porlar sakta fram i sandens fåra
och för med lifvet bort.

(Hon sjunker tillbaka ned på bänken.)

En Islandssaga.

BERGTORA (*tar emot henne*).

Ja, sätt dig ned!
Åsynen utaf striden har dig skrämt
och kylt ditt blod.

TORHILD.

Låt mig få stanna här.
Låt mig få sitta här hos dig och bida,
om något kommer.

BERGTORA.

Stanna du helt tryggt,
till bättre ställe kunde du ej kommit.
Här väntas bud i natt från myrarne,
som skola skilja mellan lif och död.

TORHILD (*betraktar henne förvånad*).

Hvad menar du? — Jag mötte nyss Skarphedin.
Jag tror, hans bröder voro med i följet.
Hvart ställde de sin färd?

BERGTORA.

Jag väntat att
få tälja dig den nyheten. — Mot Tråen
gick deras tåg.

TORHILD (*i jubel, springer upp*).

Mot Sigfussönerna!
och Sigmund Skald? Ack säg, att det är sant!
eller du gäckas?

BERGTORA.

Sant som sanningen!
Jag svär det vid mitt lif.

TORHILD (*omfannar henne*).

Hvad är det då,
jag ängslas öfver? — Må de falla gärna!
Må mina fränder gärna smycka platsen,
där striden stått, blott hämnden icke glider
utur min hand.

BERGTORA.

Det gör den ej.

TORHILD.

O, nej,
då skall han dö, då ser jag tydligt slutet.
Ser du, jag märkte ganska väl däruppe,
att ned de segnade en efter en,
de kämpar, som min ära skulle hämna
— ty det var Gunnars män, de stredo mot,
och väl det syntes, att de lärt af honom.
En bättre skola lär nog icke finnas
här uppå Island.

BERGTORA.

Ständigt, ständigt Gunnar!
och bakom Hallgårds hänskratt. — Åh, den tanken
mig kunde locka att ta kämpakläder
och dra i härnad mot hans hela släkt
och icke hvila eller söka ro,
förrän den icke ägde kvar ett frö
att sprida efter sig.

TORHILD (*lägger sig ned på bänken*).

Men har Skarphedin
gått, så är allting väl.

BERGTORA.

Jag hoppas det
vid gudarne.

TORHILD (*med matt, slocknande stämma*).

Tack för de tidender,
du gaf mig. Nu kan tryggt jag slumra in.
Jag tror, att det är längese'n jag sof,
ty hämndetankar — låta en — ej — sofva.

(*Hennes hufvud faller ned mot bänken, och hon somnar.*)

BERGTORA (*reder henne plats och lägger en kudda under hennes hufvud*).

Så har den kampen tagit hennes krafter,
att som en blåsa nu hon sjunker samman,
när hatets luft har lämnat henne. — Sof!
Du har gjort ditt. När facklan väl är tänd,
må gärna gnistan slockna, som gaf elden.

(*Sätter sig bredvid henne. — Slag höras mot dörren. Bergtora går och öppnar.*)

X SCEN.

DE FÖRRA. EN HÄRMAN in, sårad.

HÄRMANNEN.

Fred uti Nials stuga!

BERGTORA.

Hvem är du,
som kommer och vill in uti vår hall
vid denna timma?

HÄRMANNEN.

Jag är en af dem,
som gingo ut i dag på morgonen

att hejda Sigfusson uppå hans väg
och ringa honom inne.

BERGTORA.

Ah, du kommer
från platsen, där man kämpat. — Säg mig då,
hur aflopp striden?

HÄRMANNEN (*får syn på Torhild*).

Ah, jag ser, att här
är Torhild kommen.

BERGTORA.

Bär du bud från släkten,
så skall jag väcka henne.

HÄRMANNEN.

Liksom gamen
hon följde oss på färden öfverallt.
Liksom en asfägel, som skriar ofärd,
vi hörde hennes hesa rop på afstånd.
— Och när till sist vi drabbade tillsammans,
så såg jag hennes skepnad än mot himlen
aftecknad, där hon stod på Rödscredsklinten
och spejade.

BERGTORA.

Du ger mig icke svaret.
Hur gick er strid?

HÄRMANNEN.

Hur striden gick, du frågat;
ja, det var sant. — De äro döda alla
(*Pekar på Torhild.*)

Af hennes fränder lefva endast två,
som flydde bort ur striden. Se'n gaf Tråen
lejd åt de öfverblifna, många voro
vi ej, som kunde njuta den.

BERGTORA (*med låg röst*).

Säg, kämpe,
har du sett till Skarphedin?

HÄRMANNEN.

Honom mötte
jag uppå vägen hit. — Han var i rustning
och bar sitt spjut. Han svarade mig ej
uppå min hälsning; så är ju hans vana,
när han är vred.

BERGTORA.

Tror du, han hinner Tråen
och Sigmund Skald?

HÄRMANNEN.

Hvad vill Skarphedin dem?

BERGTORA.

Blott deras död.

HÄRMANNEN (*tar förvånad ett steg till-
tillbaka*).

Ah! har Skarphedin gått
ut för att söka Sigfussönerna,
då kunde vi med lugn ha stannat hemma.

BERGTORA.

Tror du han finner dem?

HÄRMANNEN.

Det gör han säkert.
De träffas nog; luften är klar därute
och månen full, det är så ljust i kväll,
som om det vore midt på blanka dagen.
— Gifver du plats vid härden åt en sårad?

BERGTORA.

Stig fram och red dig själf ett läger, kämpe!

RIDÅ.

TREDJE AKTEN.

Stugan på Lindarände. Solskenet ligger in genom taköppningen och flyttar sig så småningom, till dess det mot slutet af akten försvinner, då natt inträder och facklorna tändas.

I SCEN.

HALLGÄRD, TORGÄRD och RANNVIG jämte DE ÖFRIGA KVINNORNA äro ensamma i salen.

TORGÄRD (*ser upp från sömnaden*).

Min mor!

HALLGÄRD (*rycker till*).

Hvad är det?

TORGÄRD.

Jo, nu stirrar du så underligt igen. Du sitter, moder, så stel, som vore du en bild. — Jag märkt det i dag re'n många gånger, att du plötsligt, när någon talat till dig, har ryckt till, som om man väckt dig ur en plågsam slummer med onda drömmar.

HALLGÄRD.

Det vet jag ej af.

TORGÄRD.

Och blicken söker, underlig och stor,
som om den mött långt borta något farligt,
som fångslat den. — Hvad är det väl för spöken,
som dra förbi din syn?

HALLGÄRD.

Hvad vet väl du
om spöken?

RANNVIG (*som går förbi*).

Det kan komma sig af trötthet.

HALLGÄRD.

Och hvarför skulle jag väl vara trött?

RANNVIG.

Jag vet ej, hvad det var för långa samtal
emellan dig och Gunnar förra natten.
Men ingen af er sof en blund. — Jag hörde
min son gå af och an i stugan. Båda talten
I upprördt.

HALLGÄRD.

Ja, det är ju kanske möjligt,
att vi ha talt om något.

TORGÄRD.

Mycket finns ju
i denna tid, som kan förfära en
och fylla sinnena med skräck och fasa.
Jag vet, att ofta går det halfva natten,
förr'n jag får sofva.

RANNVIG.

Ja, nog är det säkert,
att tiden, som vi lefva i, är ond.
Jag har haft varsler om att saker stunda
af farlig art, om icke tecknen felslå.
Tre ben hade den sista killingen
i fällan; våra kalfvar blifva svarta,
och hyndan biter sina egna ungar.
Det värsta är, att natten är så hvit,
så att man knappt kan skilja den från dagen.
Och när jag drömmer, ser jag alltid korp
och annan svartfågel mot klippan hvässa
sin näbb, som om de tänkte hacka kött.

(Hon går. De öfriga sitta tysta och sömna.)

HALLGÅRD *(efter en stund)*.

Ja, dig, min dotter, var ju ödet oblidt.
— Hur många månharf hunno väl förgå,
innan din make dödades i striden
med Nials söner? — Och hans frände Sigmund!
De voro båda mina trogna vänner,
de skattade min ära högt som sin.
— Det var ett manfall!

TORGÅRD.

Att han ej är hämnad,
är hvad som kväljer mig.

HALLGÅRD.

Förrän du föder
en son åt honom, som sin fader hämnar,
sker det väl ej.

TORGÅRD.

Jag bedt till gudarne
hvar dag, att denna fröjd skulle bli min.

HALLGÄRD.

Ej under, att det känns dig tungt ibland,
när du betänker, hur du kunde suttit
på egen gård och sluppit gästa andra.

TORGÄRD.

Jag är ju här hos dig, min mor.

HALLGÄRD.

Ja, här
blir tiden dig väl lång?

TORGÄRD.

Jag trifs ju godt
hos dig och Gunnar; se'n den första sorgen
väl lagt sig efter Träens bråda död,
har jag ej tänkt så mycket däruppå.
I ären ju så vänliga emot mig
båd' du och Gunnar.

HALLGÄRD.

Gunnar särskildt, tror jag.

TORGÄRD.

Hvad menar du?

HALLGÄRD.

Jag kom att tänka på —
när jag kom in i stugan härom dagen,
då satt du på hans knä. Han smekte dig
och kysste dina händer.

TORGÄRD.

Ja, du vet ju,
att han alltjämt betraktar mig som barn,
som jag ju är.

HALLGÄRD.

Du var ju Tråens maka.

TORGÄRD.

Du vet väl, huru ung jag gafs åt Tråen,
och Gunnar tänker ej därpå; han smeker
mig så på skämt blott, när jag fyllt hans horn.
— Du är visst ond på mig?

HALLGÄRD.

Visst är du barn,
när så du frågar. — Tror du, att jag vredgas
för sådan sak.

TORGÄRD.

Jag läste på din panna,
att du var vred.

HALLGÄRD.

Och om det nu så vore,
att han dig funne mera värd än jag
att älskas, tror du då — —

TORGÄRD.

Jag tror, du yrar.
Hur skulle han väl tänka ens däråt,
att jag var mera värd — —

HALLGÄRD.

Men om så vore,
tror du, jag höll den mannen kvar hos mig
med något band, som droges till en annan?
Säg, tror du det?

TORGÄRD.

Jag vet ej, hvad du menar.

HALLGÄRD (*lidelsefullt*).

Nej, han var fri att gå, hvarthän han ville;
jag skulle själf upplösa hvarje band
och bjuda honom gå.

TORGÄRD.

Med slika tankar
är det, ditt sinn' du kväljer, så att sorgen
dig griper.

HALLGÄRD.

Barn! Jag känner ingen sorg.

RANNVIG (*in*).

Nu må jag undra öfver att ej Gunnar
är återkommen. Sedan morgonen
han ej syntts till. Den måltid, som vi framsatt
för karlarne, står orörd än. Jag tycker,
att han för länge se'n bort vara här.
Hvad är er mening?

HALLGÄRD.

Han har väl att skaffa
på annat håll.

RANNVIG.

De svedja uti skogen
den mark, där timmer huggits — det är verk,
som icke hastar. Vi ha långt till våren.
Jag undrar, hvar han är.

HALLGÄRD.

Det gör du alltid,
om blott en timma han fördröjer sig.

RANNVIG (*betraktar skarpt Hallgärd*).

Du vet det, Hallgärd?

HALLGÄRD.

Ja, jag vet, min moder,
hvarför han dröjer.

RANNVIG.

Så, hvar är han då?

HALLGÄRD.

Han är i utmärkt sällskap, han har vapnen
i följe.

RANNVIG (*förskräckt, i det hon blickar
bort mot väggen, där vapnen
ha sin plats*).

Ja, hvar äro Gunnars vapen,
bågen och spjutet? Säg! Du gör mig ängslig.
Hvar äro de?

HALLGÄRD.

I Gunnars händer, moder.

RANNVIG.

Då har du kanske hetsat honom upp
till någon våldsbragd. — Säg mig, hvar är Gunnar?

HALLGÄRD.

Jag har dig sagt allt, hvad jag vet om honom.
Kanske har han gått ut att jaga vargar.
De lära trängas uti skogarne.

RANNVIG.

Här var ju fred och lugn se'n någon tid
så pass, att såren hunno till att läkas,
efter se'n Gunnar fällde Hallgrims söner
vid Rangåns strand. — Har du nu drifvit honom
till nya strider?

HALLGÄRD (*sitter tyst*).

RANNVIG.

Jä, du svarar icke.
Hvad har du eggat honom till?

HALLGÄRD.

Du tror
så föga godt om honom, som du framfödt,
om honom, som du diat vid ditt bröst,
och hvilkens far du känt, att han behöfver
en kvinnas ord att eggas upp till det,
som var hans plikt, hans heder och hans ära?
Gör du det, Rannvig?

RANNVIG.

Jag vill icke tvista
och täfla uti ordsnällhet med dig,
det har jag aldrig i mitt lif förstått.

Men ve dig, säger jag, och sjufaldt ve dig,
om du med dina hvassa ord till sist
bringar min son om lifvet.

HALLGÄRD (*efter en stund*).

Jag förstår,
du räds, hans död skall komma genom mig.

RANNVIG.

Det blef ej första gången, som du vållat
en makes död.

HALLGÄRD (*trött*).

Jag vredgas icke på dig
för dessa ord. Det är en mor, som talar.
Men säg, hvem tror du skulle gråta bittrast,
du eller jag, om Gunnar föll i striden.
Jag älskar Gunnar högst af allt i lifvet,
men lika högt jag älskar Gunnars heder.
Den vill jag vårda om.

RANNVIG.

Ej tog han dig
af fruktan att ej själf den kunna skydda.
Det bör du icke tro. — Nu gissar jag,
att det är Torkel och hans broder Starkad,
som färden galler.

HALLGÄRD.

Ja, och föga länder
det dem till båtnad, ty så vred var Gunnar,
när han sprang fram att fatta sina vapen,
att tvenne af hans män till marken föllo,
och Kolskägge måste hålla fast hans arm,
så skälfde han af vrede. — Ja, jag kunde
berätta för dig om hvad här har timat,

om nya oförrätter, men hvad lönar mödan
att tala sådant i en moders öra,
som ej uppfångar annat än den fara,
som hotar hennes son.

RANNVIG.

Om jag det anat,
hvarom ert samtal rört sig denna natten,
så hade jag gått in och trädt emellan
och ställt mig vid hans sida, ty jag vet,
att Gunnar ej med nöje fattar vapnen,
fast denna tid ej låtit honom hvila.

HALLGÅRD.

Han har ej heller tagit första steget.
— De äro fiender alltse'n den gången,
då Torkel stack ut ögat på hans häst
vid täflingen på myren. — Det gaf uppslag
till striderna, att Starkad nekade
försälja lifsförnödenheter hit.
Du minns, hur se'n de lade sig i bakhåll
för Gunnar och hans män.

RANNVIG.

Först var det du,
som sände dina trälar dit att taga
med skändligt svek, hvad de ej ville sälja.

HALLGÅRD.

Det var vår rätt, när öfverflöd de hade
och vägrade att sälja.

RANNVIG.

Ta till våld
och rövva till sig andras egendom
blir aldrig rätt för den, som själf har något,
han ej vill mista.

HALLGÄRD.

Nå, hur många gånger
ha ej de feqa uslingarne lagt sig
i bakhåll uti skogarne för Gunnar,
där han var väntad, för att döda honom?
Men alltid har han segrat öfver dem.

RANNVIG.

Och ej en dag han kunnat vara trygg
för deras snaror. När vi minst det ana,
så faller han för deras lömska vapen.

HALLGÄRD.

Just därför, ser du, har han ju gått ut
att göra slut på ormynglet. Jag gissar,
att han re'n hunnit röka deras bo.
— Åh, han skall segra jämt, den väldige,
det finns ej fara, som skall kunna kröka
ett af hans hufvudhår.

RANNVIG (*gråter tyst*).

HALLGÄRD.

Hvad är det, moder?
Hvad gråter du för? Skall du kanske klagat
öfver att han, som du har födt och ammat,
mer liknar kungsörnen än dessa måsar,
som lefva utaf småfisk ibland skären,
och att den stig, han går på, slingrar sig
så högt bland molnen, att du måste hisna,
när du försöker följa den. — Är det
väl klagan värdt, min moder?

RANNVIG (*gråtande*).

Och om nu
det budskap nådde oss, att Gunnar fallit
i denna kamp.

HALLGÄRD (*småler*).

Att Gunnar hade fallit!
Åh nej, han lefver.

TORGÄRD.

Ja, det vet jag säkert,
att Gunnar lefver.

HALLGÄRD (*betraktar henne*).

Så! hur vet du det?

TORGÄRD.

Han lofvade en kväll, jag satt hos honom,
att uti samma stund, han andades
sin sista suck, hans fylgja skulle komma
och visa sig för mig.

HALLGÄRD.

Det har han lofvat
åt dig, som han ju håller för ett barn,
som nyss du sade?

TORGÄRD.

Ja, jag bad därom.

HALLGÄRD.

Du bad därom?

TORGÄRD.

Jag tror på sådan varsel,
ty ofta, när mig något händt, jag sett det
långt därförut. — Ja, innan Tråen föll,

så såg jag natten förut i hans bröst
ett slagsvärd stucket. — Högt jag ropte då,
så att han väcktes.

HALLGÄRD (*i tankar*).

Ett så märkligt löfte
kan varsla om, att något här skall hända,
som ingen anar.

RANNVIG.

Mycket gåfve jag,
om Gunnar steg oskadd in i stugan
och ej bar dödssår efter striderna.

(Man hör tunga steg och buller utanför. KOLSKÄGG och GUNNARS MÄN inträda under larm och vapenbuller. Några af dem kasta sig genast uttröttade på bänkarne. Mjöd sättes fram för dem.)

II SCEN.

DE FÖRRA. KOLSKÄGG. KÄMPARNE.

RANNVIG (*går emot de kommande*).

Där komma de. Där äro ju hans kämpar.
Men hvar är Gunnar själf?

KOLSKÄGG (*lågmlt och dystert*).

På ögonblicket
kommer vår höfding hit. — Han stannade
blott för en stund att skölja sina händer
i ån därnere.

HALLGÄRD.

Det var blod på dem
från striden?

RANNVIG.

Är han sårad?

KOLSKÄGG.

Nej, min moder!
icke en skråma, ej ens huden rispad
han fått.

RANNVIG.

Tack vare gudarne!

KOLSKÄGG.

Ja, hård
var kampen visst som alltid, där vi huggits.
Och Gunnar är nog trött.

HALLGÄRD.

Men kämpaleken!
Berätta ifrån början! Säg mig, hvilka
som mötte fram i striden.

KOLSKÄGG *(efter att ha tömt ett horn,
som en af tärnorna räckt
honon).*

Där var Starkad
från Sotanäs och Sköld och Torkel Klypp.
De voro där tillsammans sex och tjugu.
Vi höggo in med svärden, sköldar brusto
och klingan drack sig otörstig ur källor,
som den gjort väg för själf. — Tre män vi mistat,
och det är allt — men ingen af dem flydde.
De ligga alla blodiga vid stigen,
de sofva tungt och äro mycket bleka
att se på.

HALLGÄRD.

Nå, men säg mig, hvarför skälfter du så på målet? Ingen glädje talar ur dina ord. — Säg, hvarför jublar du ej detta segerbudskap ut?

KOLSKÄGG.

Jo, därför
att jag ej gläds.

HALLGÄRD.

Du döljer något för oss?

KOLSKÄGG.

Det gör jag ej. — Jag har ej hunnit dit.

RANNVIG.

Hvad är det, Kolskägg?

KOLSKÄGG.

Jo, i striden där
bland kämpaflocken, som vi stötte på,
där var ock en, som helst bort vara borta.

HALLGÄRD.

Och hvem var det, som kunde störa leken?

KOLSKÄGG.

Grim var det, Nials yngste son.

RANNVIG *(sjunker ned på en bänk och
höjer händerna till bön).*

I gudar!
I hafven makten öfver färd och ofärd!

kasten ur er hand de tärningar,
af hvilka ve och väl bero.

HALLGÄRD.

Jag fattar
ej denna klagan. Om ock Nials son
är med i valen, själf har han höjt vapen
mot Gunnar. — Skall han ligga obött
eller med böter sonas, det blir frågan.
Jag ser ej något mer.

KOLSKÄGG.

Men jag ser mycket,
ja mycket mer; jag ser i framtiden,
och blodig är den syn, som möter mig.
Här stunda strider nu emellan släkter,
dem arfvingarne utaf land och rike
en gång skola förbanna och begråta.
Och det skall ropas ve öfver den stund,
när Gunnar fällde uti kampens yra
den yngste sonen till sin bäste vän,
den ädle Nial.

HALLGÄRD.

Hvad är det för låt
ifrån en man?

KOLSKÄGG.

Så må du kanske fråga.
Och svaret har jag icke nu till hands.
Jag känner mig så vek till mods för öfrigt.
Jag trifs ej här. Jag längtar bort från landet,
ty hvar man träffar här med svärdet, rör man
uppå en sträng, som fäster vid ens hjärta.
— Hör på mig, Hallgärd, du skall följa med.
Bestig med mig min drake, som vid stranden

nu väntar. Den skall föra oss ditöfver.
Följ med mig, du, till Norge eller England
eller än längre ned till Miklagård,
till söderhafvets blåa sund och vikar,
och detta land skall andas friare.

HALLGÄRD.

Hvad talar du för svekord?

KOLSKÄGG (*hwiskande*).

Jag besvär dig,
följ mig på färden, och allt mitt är ditt.
Jag älskar dig så högt, som aldrig kvinna
har älskats utaf man. — Följ mig som brud.
Mot södern styra vi, i ljusa länder
vi bygga boningar.

HALLGÄRD.

— Du far med svek
emot din broder? Vill du plundra honom?

KOLSKÄGG.

Jag älskar ock min broder, därför ber jag.
Jag vet ju, att du störtar i fördärfvet
min broder, om du stannar.

HALLGÄRD.

Skulle jag
fly utur landet?

KOLSKÄGG.

Förr blir icke fred
här hemma.

HALLGÄRD.

Väl! Så skall här stridas då,
till dess att en har vunnit seger ensam.

Jag hör, hur facklan sprakar i min hand
och kastar gnistor kring sig ut i rymden.
Jag lägger den i högen af de spånor
och allt det tjocka damm, som hopats här
under de gråa arbetsdagars framfärd.
Här skall bli lif och lustighet; jag ser,
hur lågorna slå upp och slicka molnen
med sina röda tungor; och i skenet
af detta bål, af brasan, som jag tänder,
skall Gunnars namn förklaras och bli läsbart
för sena ätters barn öfver all norden,
så länge saga står.

RANNVIG.

Jag ber dig tiga
och icke kasta dina ord omkring dig
med sådan vighet; det är hädiskt tal
att föra nu, när sorgen klämtar dödstung
sin gråt i rymden.

HALLGÄRD (*efter en stund*).

Hvart tog Gunnar vägen?

KOLSKÄGG.

Han skildes ifrån oss vid ån därnere.
Hans håg var sorgsen, ensam gick han stigen
åt Nials boning till.

RANNVIG.

Och om Skarphedin
han möter med sitt budskap eller Helge
och deras män, då blir det ofärd af.
Det värsta anar jag.

HALLGÄRD.

Är icke svärdet,
hans gamla vän, i sällskap där med honom?

RANNVIG.

Du litar mer på svärdet än på rätten.

HALLGÅRD.

Skall du ej sätta dig på pall'n och gråta
och grubbla öfver om ej någon sten
kan ligga för hans fot att snafva på
eller en murken gren från trädet falla
och göra honom men.

RANNVIG.

Ja, om du känt,
uti ditt lif, hvad kärlek bjuder, Hallgärd,
så kanske du ej talte bittra ord
till modershjärtat, när dess tågor skälftva
i sorg.

KOLSKÄGG (*till Hallgärd*).

Ja, kvinna, mildt du lägge handen
på Gunnars sorg, när snart han kommer åter,
och dubbelt kär skall han dig hålla sedan,
om du med varsamhet behandlar såren
uti hans hjärta.

HALLGÅRD.

Jag skall säga efter
de ord, I sägen före, och se'n tiga,
om så I viljen.

RANNVIG (*lyssnande*).

Tyst! Jag hör hans steg.
Nu kommer Gunnar åter ifrån kampen,
nu är han trött af leken, matt och sårad.

III SCEN.

DE FÖRRA. GUNNAR (*in. Utan att hälsa går han bort och hänger upp sina vapen.*)

RANNVIG.

Välkommen sonen min!

GUNNAR (*ser sig dystert omkring*)

Hvem hälsar mig?

— Jaså, min moder! — Vet du, hvem som kommer, efter du hälsar mig med ord af ömhet och gläds att se din son? — Säg, vet du det?

RANNVIG.

Så får du icke tala, sonen min.
Vi veta, att det är en fridsäll höfding,
som kommer.

GUNNAR.

Hvem kan två mig ren från blodet?

— Kan du det, moder? Det känns stelt och klabbigt och luktar af min hand.

RANNVIG (*i ångest*).

Hvar har du varit?

GUNNAR.

Min mor, jag kommer ifrån platsen, där jag mötte Arngrimssönerna.

RANNVIG.

Jag vet det;
hvert gick du sedan?

GUNNAR.

För att söka Nial,
och bjuda honom böter för hans son,
som jag har dödat. — Han var icke hemma.
Då lyste jag mig dräpet af på tinget.

RANNVIG.

Tror du, han tager böter?

HALLGÄRD.

Så, det fordras
att gifva bot för denne gäck, som själfmant
har gripit Gunnar an? — I sanning är
ej tålamodet stort.

GUNNAR.

Jag bötar gärna
allt, hvad jag äger, om jag därmed vinner
tillgift utaf min vän.

HALLGÄRD.

När Tråen föll,
så tog du mansbot utaf Nial.

KOLSKÄGG.

Alla,
som togo del uti den striden stupat
förutom tvenne utaf Nials söner,
så Tråen ligger ej ohämnad, Hallgärd.
— Hvert vill du komma?

HALLGÄRD.

Föga synes mig,
att Gunnar tänker på sin egen ära,
om han går kring och tigger Nials vänskap
efter de strider, som ha förevarit
emellan dem.

GUNNAR.

Hårdt har min arm visst huggit
i striderna, du fört mig i. — Min ära
är ren som skölden där, men liksom skölden
har mycket blod den sudlat. — Hela lifvet,
om det på nytt mig gafs, ej räckte till
att skura bort de märken, som det lämnat
uti mitt sinne. — Men en ting det finnes,
som, sökte du än hjälp hos själfva Hel,
du ej kan tigga af mig, det är brytning
med Nial och hans vänskap.

HALLGÄRD.

Gif då böter,
såsom du önskar.

RANNVIG.

Kanske tillger han,
och allting blir som förr.

GUNNAR.

Dock fruktar jag,
att starka röster höjts mot mig på tinget.
Där voro många släkters märkesmän
af dem, min hand har fallit tung på.

HALLGÄRD.

Räds ej!
Du skall slå deras märken ned till jorden,
och höfdingarne skola böja sig

och bedja om förskoning utaf dig.
Och du skall härska — därtill är du båren —
som konung öfver landet.

RANNVIG.

Vanvett talar
från hennes läppar.

KOLSKÄGG (*till Hallgård*).

Höll du så ditt löfte
att hålla inne med de stora orden?

IV SCEN.

DE FÖRRA. EN HÄRMAN (*in*).

HÄRMANNEN.

Jag hälsar dig uti din boning, höfding.

GUNNAR.

God fred, hvad bringar du för tidender?

HÄRMANNEN.

Jag kommer ifrån tinget.

GUNNAR.

Stig då fram!
Jag ville spörja, om de voro goda,
de bud, du kommer med, men svaret ser jag;
klart står det skrifvet på ditt anlet'.

HÄRMANNEN.

Gunnar!

det har väckt mångas sorg, hvad landets män
i dag å tingsvall hafva djärfts besluta
mot dig.

GUNNAR.

Så tala!

HÄRMANNEN.

Du lät lysa dråpet
ifrån dig, att du fällt i dag i strid
Starkad från Näset, Torkel Klypp och Sköld
och deras män, bland dem var Nials son,
den unge Grim. — Men obött hade du
Mård Gigas död och Valgårds. — Nu ha männen
dömt dig till fredlös; under trenne år
må du ej vistas uppå Islands jord,
ty hvem som möter dig, skall utan sak
dig kunna dräpa; så har domen fastställts
af landets män.

GUNNAR.

Hårt dömden I den gången,
så döma endast fiender. — Nåväl!
Så är jag fredlös, jag är fågelfri
och hvar mans niding. — Säg mig blott en sak:
var Nial med på tinget?

HÄRMANNEN.

Han var med,
och ensam tog han dig uti försvar
emot allt folket.

GUNNAR (*sorgset*).

Och hans son jag dödat,
jag armel!

HÄRMANNEN.

Därtill sänder han dig bud
med mig, att du skall skyndsamt lämna landet
och resa ut, ty mäktig är den flocken,
som svurit sig tillsammans emot dig
och rustar sig till fejd. För fredens skull
ber han dig resa, om du ock ej aktar
ditt lif. — Din broder, hvilken ock förklarats
för fredlös, sänder han detsamma rådet
igenom mig.

KOLSKÄGG (*skrattar*).

Jag fredlös! — Hvilket prat!
När var jag annat?

HALLGÄRD.

Dessa uslingar!
På egna pannor skola de erfara,
hvem de dömt fredlös.

RANNVIG (*till Gunnar*).

Nå, du reser väl?
Ditt lif är hotadt. Tre år gå ju snart.
Vi vänta här.

KOLSKÄGG.

Ja, följ mig du, min broder!
Oss bära böljeryttarne snart öfver
till Norges kust. Du vet, att jag är rustad
se'n länge till den färden. Vinden ligger
just nu från land, den tar oss under vingen,
och denna karga ö, som otacksam
sin bäste son förskjuter, lämna vi
med fröjd i hågen.

GUNNAR (*för sig*).

Lämna Islands jord
som fredlös!

HALLGÅRD.

Tror du, Gunnar tänker fly
för dessa stigmansflockar? Må de komma!
Vi skola hälsa dem så varmt och hjärtligt,
att de ej skola längta härifrån
men tätt vid våra tröskelstenar ligga
i dådlös hvila.

RANNVIG.

Hör fördärfvet talar
från hennes läppar. — Res din väg, min son,
och vänd tillbaka mäktig såsom förr.

KOLSKÄGG.

Man skall ej tänka annat, än att klokhet
dig ledde.

HALLGÅRD.

Men om mig du älskar, Gunnar,
då stannar du på Island. Samla folket
och kväs de fräcke!

GUNNAR.

Utaf dessa fejder
med landets män har jag fått mer än nog.
Jag önskar freden.

HALLGÅRD.

Och dock är du fredlös.

GUNNAR.

Ja, fredlös är jag såsom jagad ulf,
så vidt som ulfven jagas utaf männer.
Och fågelfri så vidt, som falken flyger
vårlången dag med medvind under vingen,
— som elden bränner, vatten gå till haf,
man nämner moder, furan stärks i skog
och himmel hvälfver öfver jordens yta.

KOLSKÄGG.

Vi båda hafva förr tillsammans farit
kring länderna och hafvet; hvar fanns freden
för oss, min bror?

GUNNAR (*dystert*).

Jag lämnar icke Island
som fredlös man.

HÄRMANNEN (*lågmutt, i det han tager
ett steg mot Gunnar*).

Jag hört, att Nials söner
bådat en styrka upp att dräpa dig
och hämnas brodern.

GUNNAR (*stiger upp*).

Nej! jag kan ej strida
mot Nials söner. — En jag dödat redan.
Kom, låt oss fara!

KOLSKÄGG.

Rätt du talat, broder.
Låtom oss följas åt!

RANNVIG.

Er skydde gudarne!
Brådskar det så, att redan denna kväll
I måsten ge er af?

HALLGÄRD (*till Gunnar*).

Och du vill fly,
så folket här skall säga, Gunnar bäfvat,
när han fick höra, att Skarphedin höjt
sitt svärd mot honom?

HÄRMANNEN.

Folk skall icke säga,
att Gunnar bäfvat, endast att han följt
ett klokt råd af sin vän, den ädle Nial,
som honom älskar än.

GUNNAR (*går fram och räcker Hall-
gärd handen*).

Lef väl, min maka!
Ödet, som fogar samman och som löser,
skiljer oss åt på trenne långa år.
Förr, när jag låg i härnaden, jag hade
ej någon, som mig fäste med ett band
af sådant slag. Då var det lättare
att vara ute. Nu jag icke vet,
hvart jag skall kunna fly att dölja sorgen
som mig förtär.

HALLGÄRD.

Du får ej lämna mig
så snart, min make.

GUNNAR (*dyster*).

Jo, jag måste bort.
Men när jag kommer hit en gång tillbaka,

då skola vi tillsammans börja med
det nya lif, som jag har längtat efter,
men som ej kom.

HALLGÅRD.

Då är det visst för sent.
Då är jag gammal.

GUNNAR.

Tre år äldre, ja.
Det är jag ock.

HALLGÅRD.

Tro ej, jag släpper dig.
Du får ej gå, ty se'n är allt förbi.
Jag säger ej farväl till dig, min make!
Jag vet, att du ej reser.

GUNNAR (*går fram till Rannvig*).

Nu, min moder!
Haf tack för all din trogna modersvård
och för din kärlek.

RANNVIG.

Hör mig, sonen min!
mot kväll det lider. Dröj här tills i morgon.

KOLSKÄGG.

Vind ligger ifrån land, re'n före midnatt
äro vi ute på det öppna hafvet.
Var då förståndig, moder.

RANNVIG (*i tårar, omfamnande Gunnar*).

Så farväl!
Må jag få se dig än en gång i lifvet.
(*Gunnar och Kolskägga taga afsked af alla i stugan*).

GUNNAR.

Så, mina kämpar, gripen edra vapen,
dem nyss I lämnat, ty ännu en gång
vi skola pröfva dem — dock ej mot vänner,
ty då är striden tyngre.

RANNVIG.

Och hvarthän,
har du tänkt ställa färden?

GUNNAR.

Hän mot Norge
att möta Hakon jarl.

TORGÄRD (*går fram till Gunnar*).

Så minns det löfte,
du gifvit mig.

GUNNAR.

Det har jag icke glömt.
Lef väl! Och när du drömmer, barn, som ljufvast,
så låt mig vara med.

TORGÄRD.

Det är visst så,
att när du finns där, så blir drömmen ljufvast.

HALLGÄRD (*som betraktat dem*).

I båda, synes mig, ha'n svårt att skiljas.
Det vållar ve att slita nya band,
medan de gamla brista af sig själfva.

GUNNAR.

Hvad menar du?

HALLGÄRD.

Att om du älskar henne,
så stanna här. — Jag står er ej i vägen.
Tag henne, om du vill.

GUNNAR.

Jag fruktar för
att sorgen har omtöcknat ditt förstånd.
Du är den enda, som jag älskat, Hallgärd,
och som jag älskar än.

HALLGÄRD (*går emot honom*).

Om det är sant,
så hvarför reser du? — O, blif min konung!
Tag spiran här och härska öfver landet.
Blif den, jag en gång drömt dig.

GUNNAR.

Underbart!

Än när du ser, hur grunden, som jag står på,
begynt att vackla, har du modet uppe.
Det är, hvad jag har älskat mest hos dig,
din tro har gjort mig fast som berg allt hittills.
— Dock fruktar jag, vi passa ej tillsammans;
jag var för snar att lyss till dina ord,
som hviskade om strid blott i mitt öra.
Ja, ärelystnad är en storsint kvinna,
en fager kvinna — alldeles som du.
Den kräfver allt och ger än mera åter,
men spelet är dock icke jämnt; ty den,
som mycket har att mista, tvekar lätt,
och en sekund af tvekan är: att mista.

— Jag ägde mycket, hem och gods och vänner;
först utaf allt! jag var så rik på vänner.
Nu har jag mistat allt, nu är jag fattig
som stafkarl'n.

HALLGÄRD.

Gunnar! men hvad är jag vorden,
som icke mer kan komma dig att glömma
allt annat för min kärlek?

GUNNAR.

Dig jag skyller
tack för oändligt mycket. Ständigt stark
du stod invid min sida, ständigt rik
på kärlek, och du gaf med fulla händer.
— Dock fruktar jag en sak: du var för stark.
Din styrka gjorde mig ibland helt liten,
ty ingen man jag bäfvat för — men du
kom mig att skälfva stundom för en styrka,
som kunde offra allt det käraste,
båd' lif och lycka, för hvad i din mening
bar namnet ära.

KOLSKÄGG (*fattar honom i armen*).

Kom nu, Gunnar, dagen
går snart till hvila. Låt oss binda seglen,
så vi få sol på dem.

GUNNAR.

Jag följer dig.
Farväl, I alla här! — Hur tungt att skiljas!
Hur gränslöst tungt!

RANNVIG.

Sörj icke, sonen min!
Vi ses igen!

HALLGÄRD.

Tro icke, att han reser.
Han kommer åter.

KOLSKÄGG.

Ja, om trenne år!
(GUNNAR, KOLSKÄGG och alla KÄMPARNE gå.)

V SCEN.

DE ÖFRIGA.

RANNVIG (*gråter tyst*).

HALLGÄRD.

Så hejda dina tårar! En som bär på
en större sorg än du, har svårt att se dem.

RANNVIG.

Det är ditt verk, och du bär ensam skulden
till att han drifves fredlös från sin gård,
arm som en stigman, hatad, skymfad, jäktad,
han, som bort äras likt en furste; han,
för hvilken alla sina hufvud sänkte
och blottade.

HALLGÄRD.

Var det då icke jag,
som bad och tiggde, att han skulle stanna,
och du, som bönföll, att han måtte gå?

RANNVIG.

Har jag ej sagt, att jag ej ämnar tvista
med dig; du vänder allt efter din vilja. —
Jag bönföll, att han skulle gå, min son,
emedan här hans lif ju var förverkadt
och uti fara. Ack, en mindre sorg
det vållar mig att veta honom borta
och dock vid lif, än här, där hvarje timma
kan bringa döden.

HALLGÄRD.

Gunnar reser icke.
Han lämnar icke Island. — Du får se,
om jag spår sant.

RANNVIG.

Du önskar visst, min dotter
att tvinga honom hit och bli hans bane.
Säg, gör du det?

HALLGÄRD.

Hellre än att han reser
ifrån mig.

RANNVIG.

Gudlöst kallar jag ditt tal
och hädelse.

HALLGÄRD.

Jag älskar Gunnar med
en kärlek, som du aldrig drömt, och vill,
att han skall älska mig intill det sista.
Allt annat synes mig litet och eländigt.
— Men när tre år ha gått, då har jag åldrats
i längtan efter honom — och som gammal
skall han ej finna mig.

RANNVIG.

Du tänker alltid
främst på dig själf. Hvad du beskriver för mig,
är egenkärlek; den, som älskar rätt,
vill gifva allt och offra allt — men taga,
det ordet finns ej.

HALLGÄRD.

Ja, så älskar hunden,
som kryper slokande fram till ens fötter,
att slicka dem, när man har sparkat honom.
Och samma kärlek äger ock trälinnan,
som njuter slagen af sin herres spö
och glad sig offerar åt hans tända lystnad.
Och när hon kastas undan, likt den drufva,
man sugit ur — då gläder hon sig än
åt att ha offerat sig. — En annan kärlek
har den friborna, ty med samma rätt
hon fordrar allt, när allt hon ger — och samma
kraf har hon på att äga honom helt,
som helt hon skänkt sig åt.

TORGÄRD.

Nu är ditt tal,
som solens glitter på ett källsprängs flöden.
Man ser därpå, och ser dock ingenting
för glansen.

HALLGÄRD (*till Rannvig*).

Gå du hän till dörren, moder!
och säg, om du kan se dem än!

RANNVIG (*går fram till dörren och
spejar ut*).

Nu gå de
fram öfver renen mellan ängarne. —

Nu vika de vid brynet utaf skogen.
Där ser jag hafvet, blått och sällsamt ljust.
Det glimmar sol däröfver. — Vinden friskar
mot kvällen, tror jag.

HALLGÄRD.

Följer Gunnar med?

RANNVIG.

Han går ju främst. Hans hjälm i solen skiner.
— Hvad han är vacker!

TORGÄRD.

Ja, en höfding är han
bland höfdingar.

HALLGÄRD.

Säg, går han med dem än?

RANNVIG.

Nu gå de ned för sluttningen mot hafvet!

HALLGÄRD (*ängestfullt*).

Kan du dem se?

RANNVIG.

Ja, ja, jag ser dem.

(*plötsligt i förvåning*).

Ah!

HALLGÄRD.

Nå?

RANNVIG.

Hvad är detta?

HALLGÄRD.

Säg, hvad menar du?
Hvad är det, nu du ser?

RANNVIG.

Där stannar Gunnar,
och männen bilda krets. Han talar till dem.
Han blickar häråt, se, han höjer handen
och pekar hitåt. — Ja, han vinkar afsked,
han tar faryäl. (*Hon vinkar med handen.*)
Ack, aldrig ses vi, Gunnar!

HALLGÄRD.

Hvem gäller afskedet?

RANNVIG.

Nu talar han igen!
Han tar sin bror i famn. — Ack, Gunnar, Gunnar!
Tag mig ock med! — Hvad nu! Han kommer häråt.
De andra vilja hålla honom kvar.
Han lämnar dem. Han trycker deras händer.

HALLGÄRD.

Nå, tror du ännu, att han reser, moder?

RANNVIG.

Hvad är väl meningen? — Hvad har han glömt,
som han skall hämta? Många kämpar följa
af flocken. — O, så få vi ändå se
hans anblick än en gång.

(*Hon går in i stugan.*)

Nu kommer Gunnar!

HALLGÄRD.

Nyss bad du honom, att han skulle gå;
nu gläder du dig, att han stannar, moder.

RANNVIG (*förskräckt*).

Det menar du väl ej?

HALLGÄRD.

Att Gunnar stannar!
Det menar jag, det spådde jag dig ju,
att han ej reser.

RANNVIG.

Nej, han får ej bli här.
Det blir hans död. — Jag går att möta honom
och säga — —

(Hon vill gå, men Hallgärd håller henne kvar.)

HALLGÄRD.

Låt du Gunnar komma hit.
Det blef ju likväl, som min aning sagt mig
och drömmen hviskat.

RANNVIG.

Men han är i fara.

HALLGÄRD.

Vi båda skola med vår kärlek skydda
hans lif. — Låt honom stanna, moder!

TORGÄRD.

Ja,
låt honom komma!

HALLGÄRD (*pekar på Torgärd*).

Hör du! äfven hon!

VI SCEN.

DE FÖRRA. GUNNAR och hans KÄMPAR (*in*).

RANNVIG (*går emot honom*).

Kommer du åter? Säg, hvad har du glömt?

GUNNAR.

Dig själf, min mor! Jag höll ju på att glömma er båda här. — Jag minns er nu igen och reser icke.

RANNVIG (*sorgsen*).

O, du reser icke.

HALLGÄRD (*jublande*).

Nej, moder, nej! han stannar här hos oss. Här är hans plats, här har han sina vänner och mycken annan rikedom.

RANNVIG.

Min son!

Du gör då dina fiender den glädjen att villigt ge dig dem i händerna och låta döda dig?

HALLGÄRD.

Låt honom vara!

GUNNAR.

Jag kan ej resa. Fager grönskar liden, så fager har hon aldrig tyckts mig förr.

Där ligga mina åkrar, solbeglänsta
af skördar tyngda, kornet mejadt är,
och skylarne stå höga. — Ja, jag stannar.
Jag kan ej lämna allt. — Och du, min maka,
ej var min kärlek någonsin mer stark,
och aldrig tycktes du mig fagrare,
än när jag stod beredd att lämna dig.
— Jag kan ej fly.

HALLGÅRD.

Vi skola skydda dig
med våra kroppar emot alla pilar,
som hvässas mot dig.

RANNVIG (*gråtande*).

O, nu ser jag klart,
att det månd' lida emot slutet med oss.
Jag har en dröm, som ofta kommer till mig
och kväljer mig om natten, då jag sofver,
att denna kvinna en gång skall förvålla
din död, min son.

GUNNAR.

Ond var den drömmen visst.
Ej är det hon, utan min egen vilja,
som binder mig.

RANNVIG.

Du vill då ta upp kampen
med Nials söner?

GUNNAR.

Är jag icke fredlös?
Är jag väl bättre, moder, än en stigman,
af hundar hetsad, är jag rikare

än stafkarl'n, där han vankar hungrig kring
på vägarne? — Du vill dock ej, att jag
skall löpa kring och tigga folk om nåd
i gårdarne omkring min boning?

HALLGÄRD (*i gläde*).

Gunnar!

Nu ser jag klart, att kungakronan smides,
den gyllene, som skall ditt äne pryda.
Ja, du skall segra, ensam skall du segra
på dina fiender, om än omätligt
var deras tal — och du skall sända dem
i neslig trældom till att tjäna dig
som undersåtar.

GUNNAR (*sakta till Hallgärd*).

Om du bistår mig
uti den kampen, kanske blir det sanning.

HALLGÄRD.

Och först och sist är du min konung, Gunnar,
min älskade!

(*Man hör slag mot dörren.*)

GUNNAR.

Där kommer än ett bud.

(*Rannvig går och öppnar.*)

VII SCEN.

DE FÖRRA. EN HÄRMAN (*in*).

HÄRMANNEN.

Fred i din boning, Gunnar viking. — Freden
önskar jag eder alla, män som kvinnor.

GUNNAR.

Har du ett bud att bringa, säg det genast.

HÄRMANNEN.

Din broder bringar dig en hälsning, Gunnar, igenom mig. Jag kom den leden fram, då sände han mig hit. — Nu ha de lättat sitt ankare och hålla kurs mot Norge. Som purpur glänste seglen uti solen, som sjönk i blod.

GUNNAR.

Dem gifve gudarne
en lycklig resa!

HÄRMANNEN.

Kolskägge bad mig säga,
att om du ville stämma till hans möte
och finna vägen öfver västersaltet,
är han att söka upp hos Hakon jarl
och väntar dig.

GUNNAR.

Det sade han mig nyss.
Besynnerligt, att han dig har besvärat
med detta bud. — Han var en trogen broder;
än i det sista har han visat det.
— Välkommen kämpe! stig då fram i salen
och red dig plats. (*till Rannvig.*)

Så bringa oss nu hornen!
och sätt fram mjödet, låt oss glädjas än
en sista afton, ty i morgon redan
vi skola ge' oss ut att samla skaror
mot våra fiender och färga lansar
i röda källor.

RANNVIG.

Är det du väl, Gunnar,
som talar så? Jag känner knappt igen dig.
Du är ej lik dig mer.

GUNNAR.

Nu börjas jakten
i våra bygder, jag är den, som jagas.
— Förstår du det, min mor?

HALLGÄRD.

Ett villebråd,
för hvilket hundarne skola fly undan
med ömkligt tjut och söka gömma sig
i dunkla snären.

(Hon fattar ett af hornen, som bäras omkring, och dricker.)

Hell dig då, min make!
Alltjämt i solen skall ditt slagsvärd tindra,
och du skall blifva Islands störste son.

(Hon räcker Gunnar hornet, hvilket han tömmer.)

GUNNAR.

Men om jag segrar eller faller, Hallgärd!
så har jag haft min drottning — det var du!

RANNVIG *(som betraktat dem, afsides).*

Där fick jag drömmen, som jag haft, igen.
— Så såg jag henne, när hon trädde fram
till Gunnar med det gyllne hornet bräddadt,
och det var gift, ett dödligt gift, däri,
af hennes ärelystnads safter pressadt.
Och Gunnar tömde det och blef själf smittad.
Och det vardt döden — döden för min son.

(Under dryckeslaget har buller och oväsen uppstått bland kämparne. Man ser den senast anlände kämpen skynda mot dörren, förföljd af några af Gunnars män. Han lyckas undkomma, och kämparne återvända till sina platser.)

VIII SCEN.

DE ÖFRIGA.

I:STE KÄMPEN.

Jag bjöd ju honom hornet?

2:DRE KÄMPEN.

Ja, den fräcke!
Han slog det i en blink ur handen på dig.

FLERA KÄMPAR.

Vi sågo det!

I:STE KÄMPEN.

Vid Hel, jag dödar honom,
den skymfen skall han gälda med sitt lif.

3:DJE KÄMPEN.

Jag skulle svurit, att det var en kvinna.

4:DE KÄMPEN.

Ja, stämman var en kvinnas.

5:TE KÄMPEN.

Mig han tycktes
mer som en olyckskorp, som kraxade.

6:TE KÄMPEN.

Eller en gam, som sökte as härinne.

7:DE KÄMPEN.

Jag kände rösten, vänner. Det var Torhilds.
Att det var Torhild Skaldkvinna, som var här,
jag svär på.

1:STE KÄMPEN.

Tråens hustru!

2:DRE KÄMPEN.

Torhild var det.
Nu, när du säger det, jag finner äfven,
att det ej kan ha varit någon annan.

3:DJE KÄMPEN (*till Gunnar*).

Det var en sällsam gäst, vi hade, Gunnar.

GUNNAR.

Hvem var det då?

3:DJE KÄMPEN.

Den kämpen, Kolskäggs sände,
var Torhild Skaldkvinna.

4:DE KÄMPEN.

Vi kände henne.
Vi kunna svärja på att det var hon,
som stötte bågaren ur Torolfs hand
nyss, när han bjöd.

GUNNAR.

Då är ej svårt att gissa,
att det var bud från Bergtora. — God vänner,
låt det ej störa er.

SAMME KÄMPE.

Då kom hon säkert
för att se till, om du var hemma, Gunnar,
och med hur många män?

RANNVIG (*i ångest*).

En fara hotar.
Det hade varit bättre, om du rest.
(Man hör ett genomträngande tjut därutifrån.)

HALLGÄRD.

Hvad var det, Gunnar? Likt en uggla lät det,
som skriade.

GUNNAR (*som hastigt skyndat upp*).

Det var en trogen vän,
min gamle hund, som skickade en varning
till mig, innan han lät sitt lif.

HALLGÄRD.

Du tror då,
att re'n de hunnit — — ?
*(Man hör buller och stötar mot dörren. Gunnar och kämpar-
parne bomma hastigt för densamma.)*

GUNNAR.

Ja, det tror jag, Hallgärd.
Hatet plär sällan gå med tröga fötter.
Där äro de.

(till kämparne)

Här komma sena gäster,
som föra oväsen vid våra dörrar
och vilja in. — De söka mig och komma
å deras vägnar, som i dag ha fallit
för detta svärd. *(Han fattar sina vapen.)*

EN KÄMPE.

Så låt oss lära dem,
att ännu hafva våra lansar händer
att tro sig till.

GUNNAR.

Vi äro få mot dem.
De kommit kanske hundrade i tal;
jag hör det uppå rösterna.

EN ANNAN KÄMPE.

Om tusen
de äro, skola vi dem bjuda motstånd
med spetsarne af våra pilar, höfding.

GUNNAR.

Jag ville bjuda eder fritt att gå,
men fruktar, att det var att kränka eder.

EN TREDJE KÄMPE.

Det var det, Gunnar; icke ens med våld
kan du förmå oss till att lämna dig.

GUNNAR.

Välan då! Stigen upp på loftet, kämpar,
och hållen edra kastspjut i beredskap,
och när I hören hvinet af min bågsträng,
så veten I, att det är tid att börja.
Vi frukta ej, så länge vi ha vapen,
för deras anfall. — Jag skall tala till dem.

*Männen stiga upp på loftet. Gunnar går upp för en stege
och öppnar på glänt en lucka i väggen, hvarigenom han spejar ut.)*

IX SCEN.

DE ÖFRIGA.

EN RÖST UTIFRÅN.

Är Gunnar hemma?

GUNNAR (*lägger en pil på bågsträngen och skjuter.*)

Att hans båge är det,

I skolen finna.

(*Ett skri höres utifrån. Gunnar lägger en ny pil på bågen och skjuter. Nytt skri och larm därutifrån.*)

HALLGÄRD

Fege uslingar!

GUNNAR

Nu gömma de sig undan. De ha funnit,
att björnen blifvit ringad i sitt ide.
Nu öfverlägga de.

(*Han skjuter och ett nytt skri höres.*)

Jag sänder mina pilar
med hälsningar från deras döda fränder.

(*Han skjuter oupphörligt. Pilar susa äfven in genom luckan och stanna i väggen. Kvinnorna ha samlat sig nedanför i ångest och veklagan.*)

RANNVIG.

Ack, hvilka nidingar! med mörkrets inbrott
likt vargarne de komma hoptals fram
till mord och plundring.

HALLGÄRD.

Ser du Nial, Gunnar?

GUNNAR (*vänder sig om*).

Hvad är det för ett djäfvulskt spöke, Hallgärd,
du visar mig? Hvar fick du väl den tanken,
att han var här?

HALLGÄRD.

Visst är det väl Skarphedin,
som leder skarorna därute. — Fadern
är väl i följe.

GUNNAR.

Nial skulle komma
till mig med nesligt öfverfall i natten?
Det hörs, du känner honom ej tillräckligt,
men det gör jag.

(*Vänder sig om och skjuter.*)

HALLGÄRD.

Han vill väl hämnas sonen,
du dödat.

GUNNAR.

Han tog mitt försvar vid tinget;
mer vet jag ej.

RANNVIG (*till Hallgärd*).

Stör ej hans arbete!
Han tarfvar säkert öga.

GUNNAR.

Mina kämpar
från loftets gluggar sikta snabbt och säkert,
dock måtte deras antal ha förminskats.

(*Pilar susa in.*)

HALLGÄRD.

De sikta ock därnere. — Nials söner
ha lärt sig mycket af sin gamle fader.

GUNNAR.

Jag ser dem ej. Jag tror det icke, Hallgärd,
att Nials söner ha gått ut i mörkret
att döda mig. (*Starka yxhugg höras mot dörren.*)

HALLGÄRD.

Är det då ej Skarphedin,
som slår sin yxa nu mot dörrens bjälkar?

GUNNAR.

Den tanken bringar dig en våldsam glädje,
att Nials söner skulle kämpa mot mig.

(*Ett kastsjöt kommer susande och faller ned i salen.*)

RANNVIG

Du är ej träffad! Ära vare Odin!

GUNNAR.

Det var ej långt från målet. Dödens vingslag
jag hörde susa i mitt öra, moder.

RANNVIG.

Ja, var försiktig, var försiktig bara!

GUNNAR.

Nu hafva mina kämpar uppå loftet
med spjuten tystnat. — Säkert sofva de
— dock ej af trötthet.

RANNVIG.

Ack, jag anade,
att det stod illa till, min son. — Ack, Gunnar,
anropa deras miskund! Säg dem till,
att du vill lämna Island.

GUNNAR.

Ja, du talar,
som blott en moder kan. — Du beder mig,
att jag skall tigga nåd af dem och ge' mig
åt deras smälek. Nej, så länge än
jag orkar föra pilarne till bågen,
skola de icke nå mig.

(Han skjuter i detsamma, och bågsträngen brister).

Där brast strängen!
Ödet har brådt att visa mig sin vilja.
Nu vet jag den.

HALLGÄRD *(sakta)*.

Är allting slut nu, Gunnar?

GUNNAR *(stiger ned från stegen)*.

Skär du en lock utaf ditt långa hår,
det gyllene, som jag så ofta smekte.
Du och min moder, snon en sträng tillsammans,
som kan ge fart åt mina pilar!

HALLGÄRD *(låter det rika, gyllene
håret falla ned och fattar
om en lock däraf)*.

Säg mig,
hänger väl något häruppå?

GUNNAR.

Min välfärd
på denna båge hänger; gif mig strängen,
så är jag kanske räddad.

HALLGÄRD *(stirrar tyst framför sig en
stund. Därefter knyter
hon till håret).*

Jag vill minnas
den örfil då, som du en gång mig gaf,
och dina ord till mig, när Sigmund sjöng
öfver allt Nials hus en smädedrapa.
Jag skär ej locken.

GUNNAR.

Icke vill jag tigga
om hvad du icke själfmant ger.

RANNVIG *(till Hallgärd).*

Så var det!
Så blef det likväl du, som vardt hans bane,
fast han dig älskat högst.

HALLGÄRD.

Om jag det blef,
så blef jag det af kärlek.

GUNNAR.

Jag förlåter
dig, hvad du gör. — De stora lidelser
ge' sorger ock. Du vet ej bättre, Hallgärd,
du kan väl icke annat.

HALLGÄRD.

Dig jag ville
se såsom konung här. Men ödet har
ej velat det — med gudarne stod striden.
— Visst äro de väl mäktiga, när vi
ej kunnat tvinga dem. — Och skulle jag
en lock nu skurit af mitt hår att därmed
förlänga åt dig detta usla lif,
som du i landsflykt skulle dragit fram?
— Af kärlek till dig gör jag det ej, Gunnar.
Jag kan ej se dig böja dig för någon;
då skulle denna kärlek kanske dö,
som ännu lågar varmt uti mitt hjärta.
Då är det bättre, att vi själfva dö,
att än med ärans glans kring våra pannor
i dödens tunga sömn vi luta oss
med skratt på läpparne.

GUNNAR.

Du har väl rätt!
Din kärlek är det, som har gett mig döden.

(Han faller ett kastjut och springer uppför stegen. Hallgärd har sjunkit ned på en bänk och lutar hufvudet mot händerna. I detsamma Gunnar slungar spjutet, träffas han af en pil, famlar med händerna i luften och faller baklänges ned från stegen. Alla skynda till)

RÄNNVIG *(klagande)*.

Där var det! Där var döden!

HALLGÄRD *(stelt)*.

Moder! Moder!
Nu dö vi alla, nu är Gunnar fallen.

(Hon kastar sig ned bredvid Gunnar).

GUNNAR.

Den skammen må du ha att bära, Hallgärd,
så länge ännu Islands namn är uppe,
att Gunnars sista bön du nekade
och så blef skulden till hans död.

HALLGÄRD.

Ack, moder!
red till en graf nu för oss allesammans,
att vi må följa honom alla här
uppå hans Valhallsfärd.

RÄNNVIG (*sjunker ned bredvid henne*).

Ja, låt oss dö!
vi vilja icke lämna dig, min son!

(*Yxhugg och stötar höras emot dörren, hvilken plötsligen
ger vika och störtar in*)

X SCEN.

DE FÖRRA. HÄRMÄN komma inrusande under larm och rop. Man ser SKARPHEDIN och HELGE. Alla stanna vid åsynen af den döende Gunnar. Strax efter dem kommer NIAL. Alla vika undan för honom, när han går fram till Gunnar.

HALLGÄRD (*ropar med hög röst i
Gunnars öra*).

Nu är han kommen! Nu är Nial kommen
att se sitt verk.

GUNNAR (*med slocknande stämma, i
det han slår upp ögonen*).

Säg honom, att jag håller

vår vänskap än i helgd — att hvad han gjort,
det hvar hans fulla rätt.

(Hans hufvud sjunker ned, och blodet forsar fram ur hans mun. Han dör.)

NIAL *(har rusat fram och kastat sig ned bredvid Gunnar).*

Nej, hör mig, Gunnar!

Hon talar lögn. I lögn få vi ej skiljas.

Du måste höra!

(efter att hafva försökt att kalla Gunnar till lif.)

Nej! nu är han död.

Jag kom för sent. Han hör mig icke mera.

Det är förbi. *(Reser sig upp. — Till Hallgärd.)*

Och du förbannade!

som gjutit gift än i hans död, — som skrämde hans öga än i slocknandet att se det spöket för sig, att jag dödat honom. Nu har du nått det mål, du sträfvat till; nu är han död. Du har förgiftat honom hans sista stund, liksom hans lif du uppfyllt med giftigt hat.

HALLGÄRD *(stelt.)*

Ja, nu är Gunnar död.

Nu har jag intet mer. — Så döda mig!

Finns ingen här, som har ett svärd till hands att ta mitt lif?

NIAL *(till de andra).*

Jag kom för sent likväl, hur jag än skyndade. — Jag sprang på myren emot det röda sken, som solen lämnat på västerhimlen; likt en dåre sprang jag och ropade hans namn. — I mina söner! han tryckt en tagg uti er faders hjärta, som sargar grymt, så att det vill förblöda.

— Jag kom till skogen, och jag sprang än värre, ty natt föll på för nattens nidingsverk.

— Jag snubblade mot trädens långa rötter, som ville snärja mig. — Jag föll vid tjärnen bland tufvorna, men reste mig igen och sprang dess fortare att hinna hit. Jag ville se min vän ännu i lifvet och bjuda fram min kropp åt mina söner till skydd för Gunnar. — Hvilken kortsynt allmakt råder ej öfver lifvet, obeveklig och utan skonsamhet! — Där föll förördad min vän! — Hvad återstår väl nu för mig? — Och han tog med min bild på ögats hinnor som mördaren. — Fast han förlät mig det, så var jag gärningsmannen.

HALLGÄRD (*ropar i örat på Gunnar*).

Gunnar! Gunnar!

Din vän är kommen för att säga afsked.

Din vän är kommen! Nial är din vän!

NIAL.

Du talar till en död!

HALLGÄRD (*klagande*).

Ack, Gunnar! Gunnar!

nu må du vakna. Här är endast vänner!

Vill du ej höra! — Nå, så vill ock jag

en stund få sofva. —

(*Hon har gripit Gunnars svärd och tryckt det mot hjärtat.
Hon faller ned död bredvid Gunnar.*)

RANNVIG.

Se, där ligger Hallgärd

död vid hans sida.

NIAL.

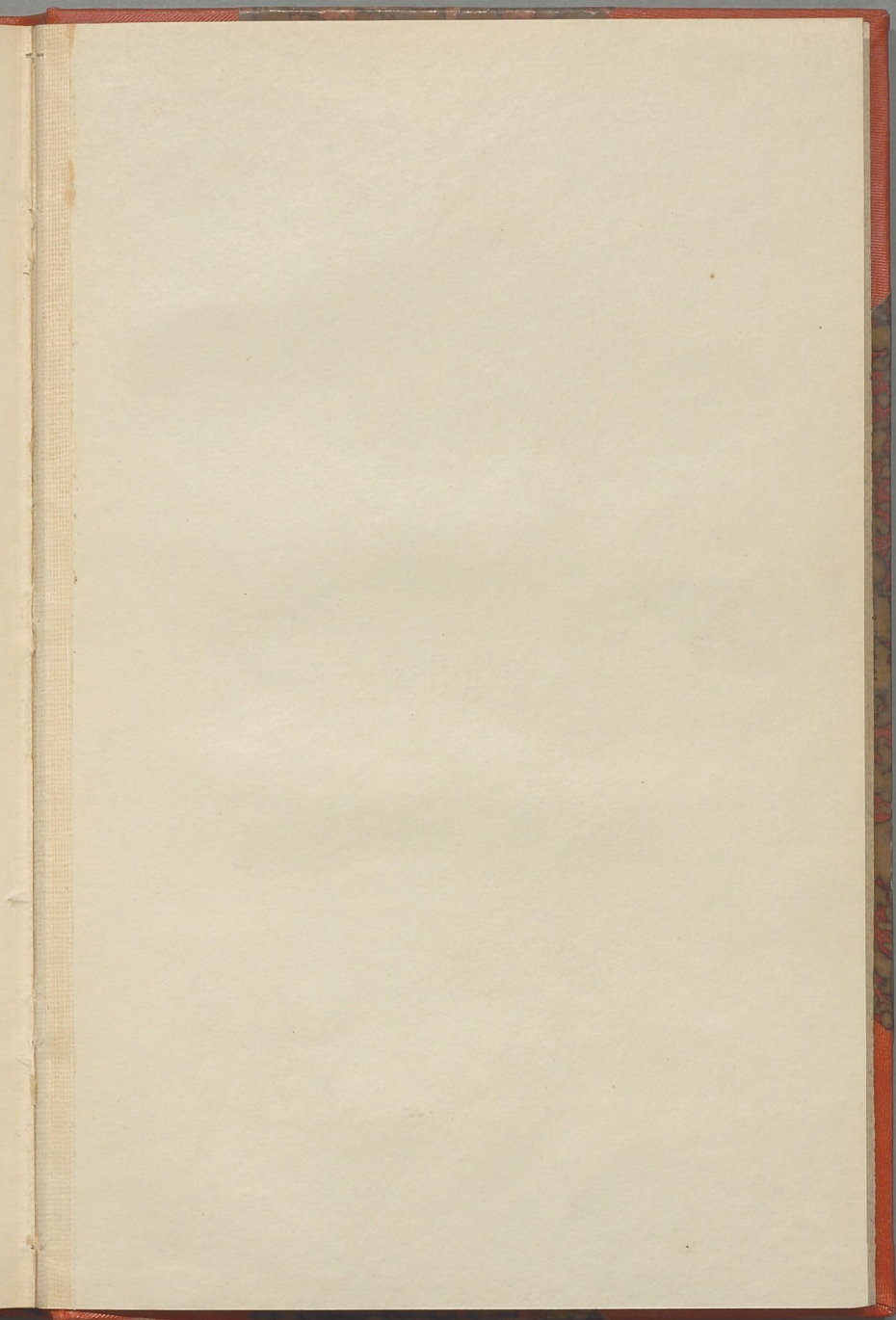
Ja, hur blek hon är!
Jag tror, att hennes lifsljus re'n är släckt.
Hon har visst somnat.

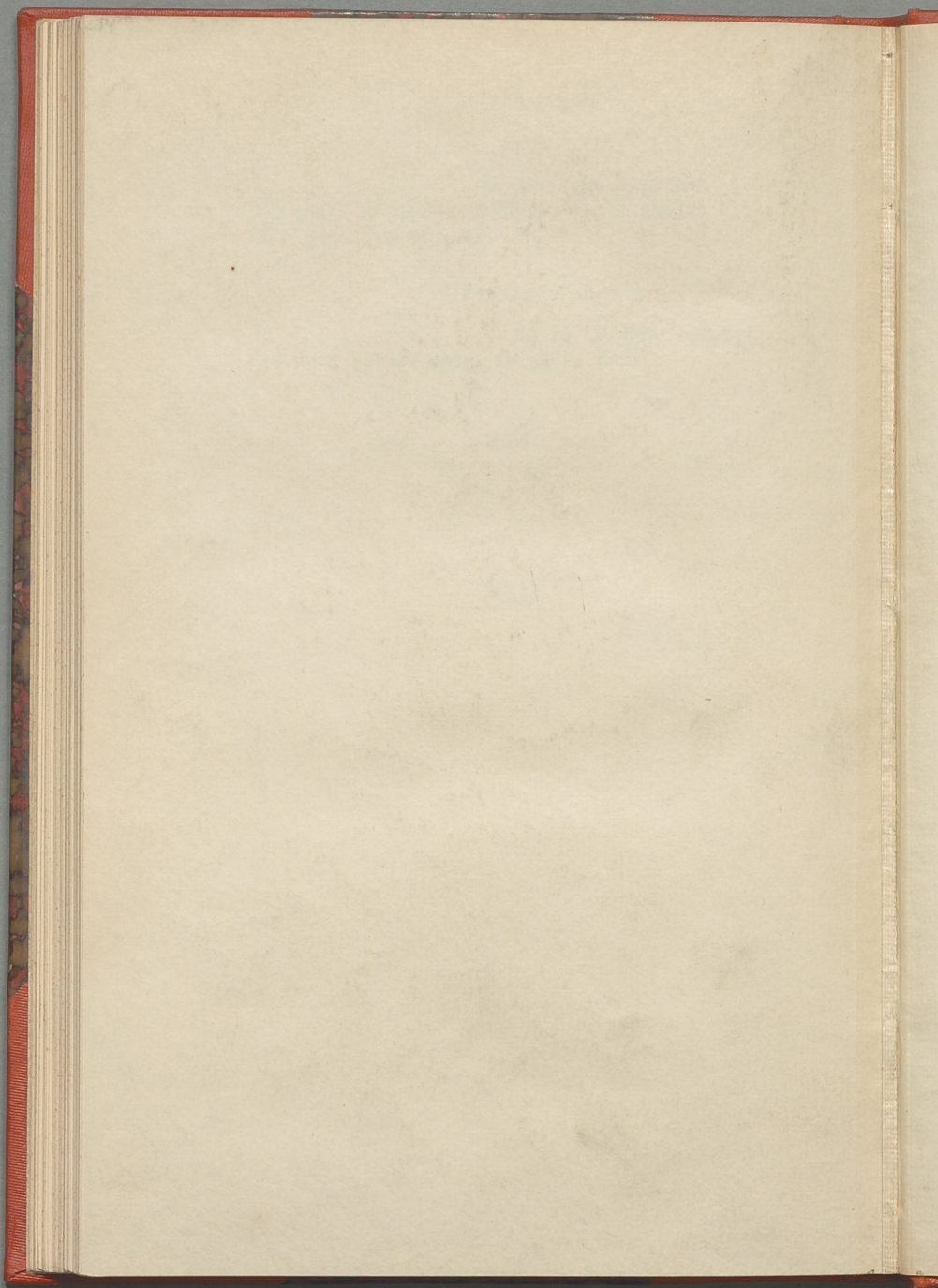
RANNVIG (*gråter tyst*).

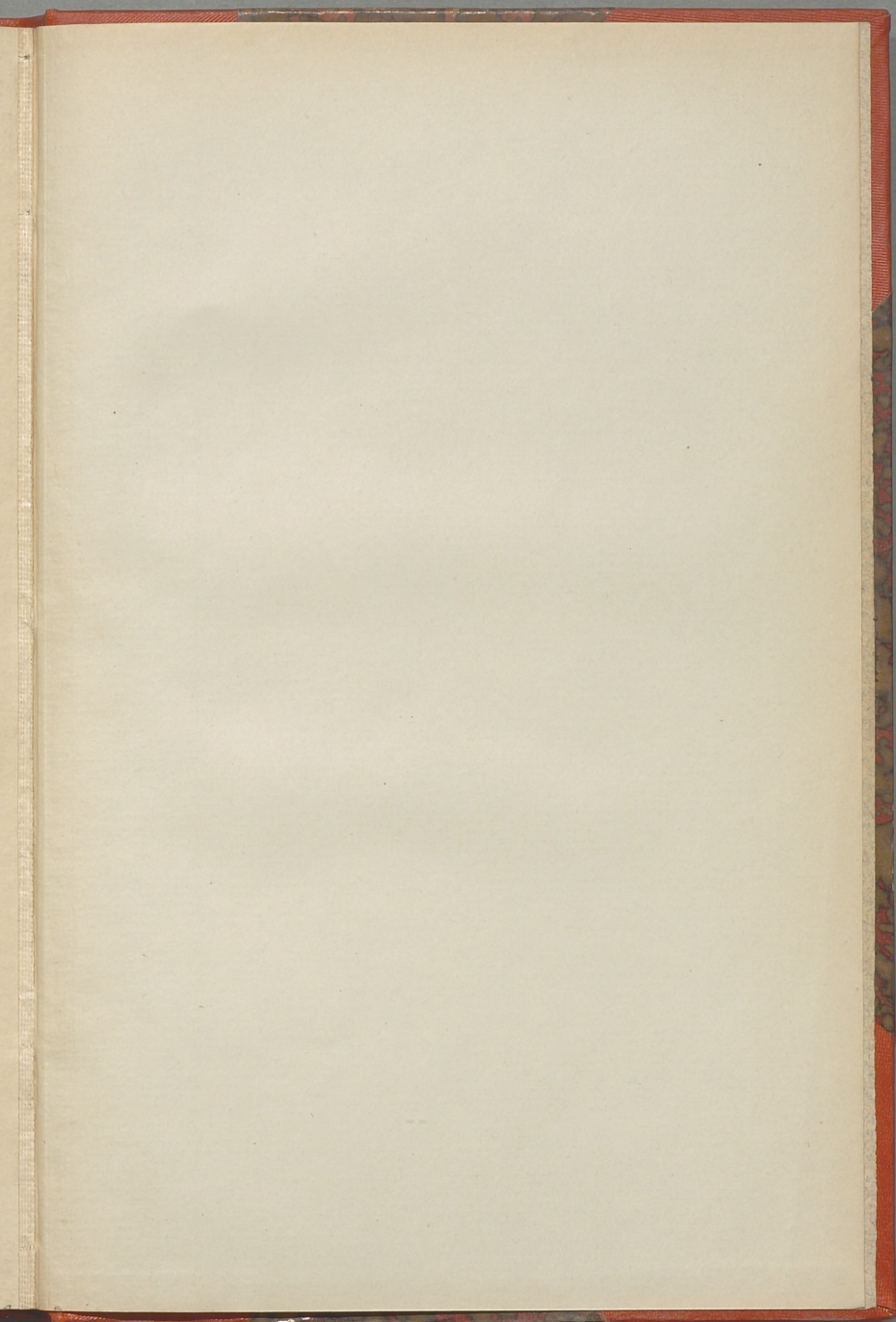
Ja, så låt dem sofva;
det vore kanske synd att störa dem.

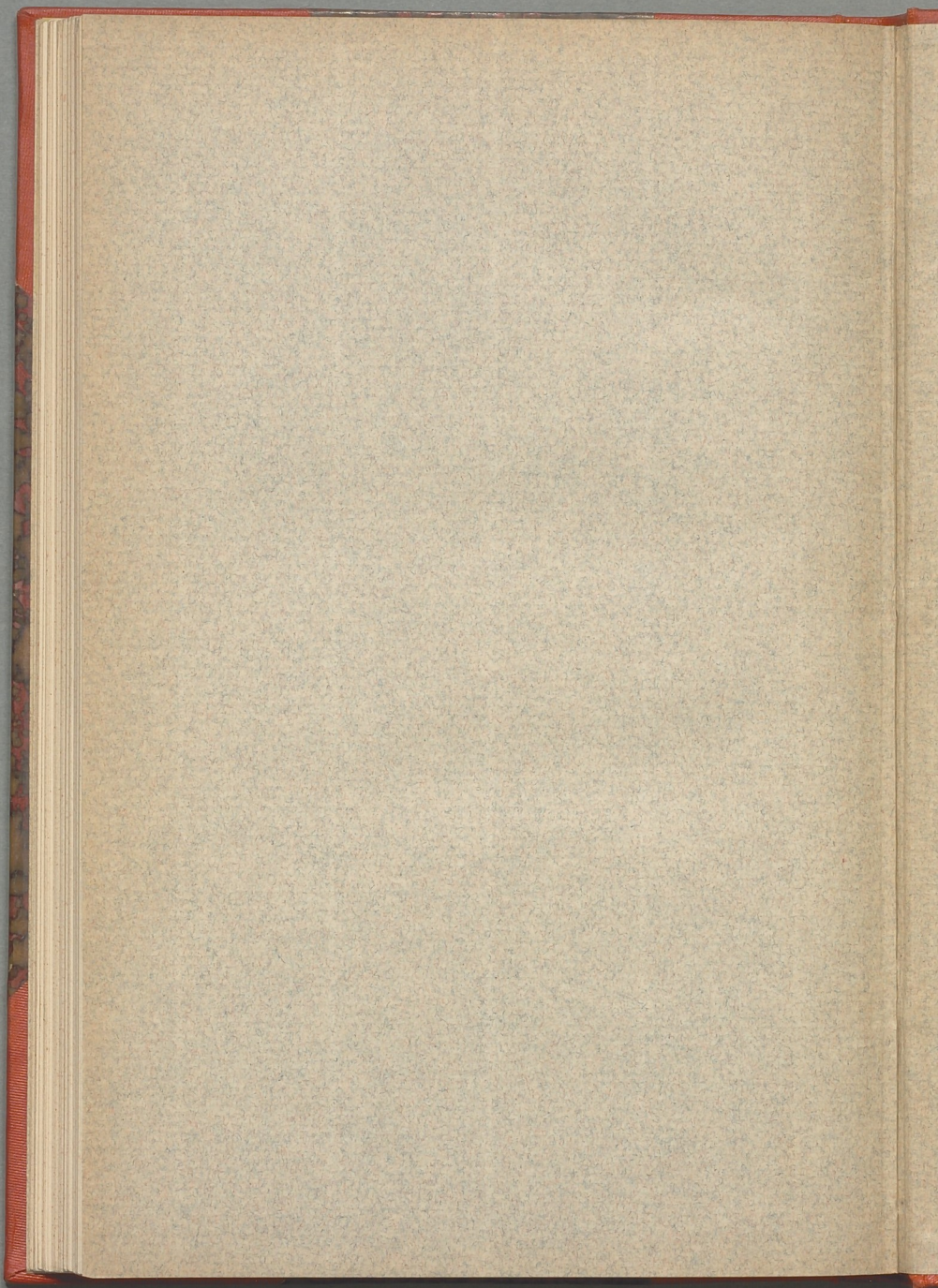
Ridå.

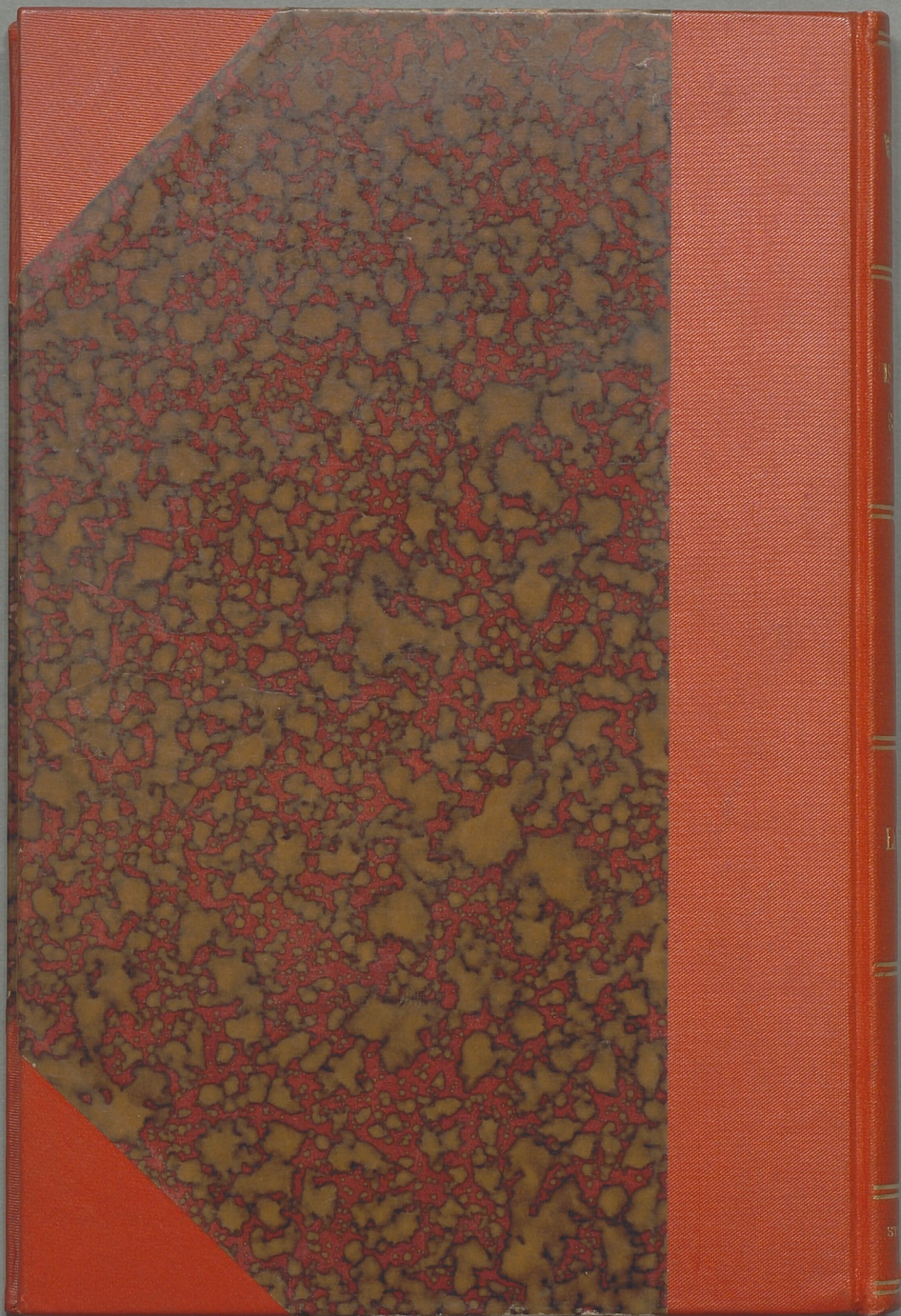

National Library
of Sweden

LÄSESALSLÄN

60001000361390

www.books2ebooks.eu